

zleti HIRADÓ

VIII. ÉVFOLYAM, 39. SZÁM

ÁRA: 1,50 Ft

1964. Szeptember 25.

Szovjet űrrepülők négyhónapos próbarepülése a kísérleti laboratóriumban

A nemzetközi űrhajózási kongresszuson Varsóban hét különbözőtársaságban összesen 40 referátumot vitáltak meg. A legnagyobb érdeklődést kiváltó esemény Labegyenzkij professzor és más szovjet tudósok, szakértők bejelentése volt. Eddig egyetlen ember sem tartózkodott a légkörben öt napnál tovább. A rekordot Valerij Bikovszkij tartja, aki 119 órát töltött a világűrben. Most a Szovjetunióban kísérleti laboratóriumban, teljes „űrviszonyok” között négyhónapos próbarepülést hajtottak végre. A megfigyelések szerint az első 10–15 nap elmúltával, a repülők szívműködésében zavarok következtek be, a pilóták nyugtalanul aludtak, s munkájukban több kihagyás és tévedés történt. Szervezetük azonban fokozatosan állt, mindössze hamarabb következett be náluk a későbbiek folyamán a fáradtság. A kabin elhagyása után a kísérleti repülésben részt vevők újabb, ezúttal „visszatérő reakció” estek át. A szovjet tudósok részletesen beszámoltak a kongresszusnak a kísérlet során észlelt minden élettani jelenségről. A kongresszus résztvevőinek bemutatták a Ranger 7. amerikai holdrakéta felvételeit, és ismertették az amerikai űrhajó holdrepülésének tudományos eredményeit.

A görög-török viszály a Biztonsági Tanács előtt

A Biztonsági Tanács megkezdte a vitát a Törökország által a görögök katonai intézkedései, Görögország által pedig a Törökországban élő görögök ellen hozott intézkedések miatt benyújtott panaszokról. Az ülésen elsőnek Bicsos görög küldött szólalt fel, vádat emelve a török kormány ellen amiatt, hogy az a Görögország által Ciprusnak nyújtott támogatást hozva fel ürügyül, felmondta az 1930. évi görög-török szerződést és megkezdte a Törökországban élő görögök tömeges kitelepítését. A görög küldött elmondta, hogy augusztus 15-ig 1973 görögöt utasították ki Törökországból, s a török hatóságok azzal fenyegetnek, hogy csupán Isztambul városából több mint 12 000 görögöt telepítenek majd ki. Ezen túlmenően a török kormány háborúval fenyegeti Görögországot.

A görög küldött közölte, hogy török katonai repülőgépek ismételt megsérték a görög légiteret. Törökország titokban hatszáz katonát küldött Ciprusra, s fegyvereket és hadianyagokat szállít a szigetre.

Eralp török küldött felszólalásában igyekezett igazolni kormányának agresszív ciprusi politikáját.

Morozov szovjet küldött felszólalásában hangoztatta, hogy mielőbb meg kell szüntetnie a NATO-államok ciprusi beavatkozásának és fel kell hagyni a török fegyveres beavatkozással való fenyegetésekkel.

Kipriani ciprusi külügyminiszter megcáfolta a török lakta ciprusi körzetek gazdasági blokádjáról terjesztett híreszteléseket. Felhívta a tanács figyelmét az ENSZ főtákarának küldött szeptember 10-i török emlékiratra és Inönü miniszterelnök bejelentésére, amelynek értelmében a török kormány a közeljövőben áruklakot megrakott hajókat küld Kókiná térségébe. Kipriani a török bejelentést ultimátumnak minősítette és hangoztatta, ezt ciprusi részről újabb agresszív cselekménynek tekintették.

A Biztonsági Tanács ülése magyar idő szerint röviddel éjjel után ért véget anélkül, hogy a görög és török panaszokkal kapcsolatos újabb ülés időpontját kitűzték volna.

Mikojan a szovjet-francia kapcsolatokról

Mikojan, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke a Kremlben fogadta a Francia-Szovjet Társaság Moszkvában tartózkodó küldöttségét. Mikojan megelégedéssel állapította meg a küldöttség széleskörű képviselői jellegét.

A hagyományos francia-szovjet barátságról szólva megállapította, hogy a két ország politikai kapcsolatai most is általában véve kielégítően fejlődnek. Mindemellett sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy a két kormány nézetei különbözőek a német békeszerződés, továbbá a NATO és a Varsói Szerződés keretében tartózkodó országok közötti megnevezési egyezmény megkötésének kérdésében. — Feltehetően idővel közös nevezőre tudunk majd jutni ezekben a kérdésekben is — mondta Mikojan.

Kérdésekre válaszolva Mikojan kijelentette, hogy Franciaország reálpolitikát folytat Délkelet-Ázsiában, a francia kormány e térségben nem követ sem NATO-ista, sem dogmatikus nézeteket, hanem saját nézeteit vallja, és teljesíti a genfi egyezményeket, amelyeket az Egyesült Államok megszeg.

Összeült a vatikáni zsinat III. ülészaka

VI. Pál pápa a Szent Péter bazilika főoltárájánál mondott miséjével megnyitotta a vatikáni zsinat III. ülészakaét, amely előreláthatólag 10 hétig tart.

A zsinat 1962. október 11-én kezdte meg munkáját XXIII. János pápa kezdeményezésére.

A magyar kormány és a Vatikán megállapodása

A Magyar Népköztársaság és a Vatikán megbízottai átfogó eszmecsere-t folytattak az állam és a katolikus egyház viszonyára vonatkozó jogi és ténybeli kérdésekről. A Magyar Népköztársaság kormánya és a Szentzsák elhatározta, hogy mindkét fél számára kölcsönösen kötelező okmányban rögzítik az eddig folytatott tárgyalások eredményét.

Ebből a célból Budapesten 1964. szeptember 15-én, a Külügyminisztériumban okmányt írtak alá. Ez tartalmaz néhány gyakorlati megállapodást, biztosítékot vagy kötelezettséget a vita tárgyát képező kérdések egy részéről, s egyben

erőszíti az álláspontokat, igényeket, fenntartásokat, amelyeket a két fél az egyes kérdésekre vonatkozólag kifejezett.

A két fél kifejezte azt a készséget, hogy a jövőben is folytasson véleménycsereket azzal a szándékkal, hogy lehetőleg kötelező okmányban rögzítik az eddig folytatott tárgyalások eredményét. Az okmányokat a Magyar Népköztársaság kormányának teljhatalmú megbízottjaként Prantner József miniszter, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke, a Szentzsák teljhatalmú megbízottjaként Mons Agostino Casaroli, a rendkívüli egyházi ügyek kongregációjának helyettes titkára írta alá.

Magyar–jugoszláv közös nyilatkozat

Joszip Broz Titónak, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnökének a Magyar Népköztársaságban tett látogatásáról

Dobi Istvánnak, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének és Kádár Jánosnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárnak, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt kormány elnökének meghívására 1964. szeptember 11–16-ig hivatalos látogatáson a Magyar Népköztársaságban tartózkodott Joszip Broz Tito, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnöke, a Jugoszláv Kommunista Szövetségének főtákará és felesége.

Mindkét fél megleléssel állapította meg, hogy Kádár János és Joszip Broz Tito 1963 szeptemberében, Karagyorgyevóban történt találkozás óta a magyar–jugoszláv kapcsolatok kedvezően fejlődtek.

A felek egyetértettek abban, hogy kétoldalú együttműködésük további bővítése érdekében

folytatni kell a két ország felelős funkcionáriusainak érintkezését és találkozásait, valamint a két ország társadalmi, politikai és kulturális szervezetei és intézményei közötti szorosabb kapcsolatokat megteremtését.

Mindkét fél megállapította, hogy a gazdasági együttműködés különösen tavaly és az idén fejlődött, mégpedig nemcsak az árucseréforralom volumene, hanem az együttműködés olyan új formái tekintetében is, amelyek a gazdasági tevékenység újszerűsége minden területét magukban foglalják.

Az eddigi fejlődésben különösen pozitív szerepe volt az 1963 márciusában aláírt egyezmény alapján létrejött magyar–jugoszláv gazdasági együttműködési bizottságnak. Ebből kiindulva a küldöttségek kicserélték nézeteiket a gazdasági kapcsolatok számos olyan kérdéséről, amely mindkét ország számára fontossággal bír, és hangsúlyozták, hogy szükség van:

— a hosszulejárati árucseréforralmi megállapodás előkészítésére és megkötésére,

— a minél szélesebb körű együttműködés kialakítására a villamosenergiái ipar, a gépgyártás, a kohászat, a vegyipar és más iparágak területén.

A megbeszélések folyamán a küldöttségek nagy figyelmet fordítottak a jelenlegi nemzetközi helyzet megvizsgálására.

Megelégedéssel állapították meg, hogy nézeteik minden alapvető kérdésben azonosak, vagy közel állnak egymáshoz.

A két fél értékelése szerint az utóbbi években csökkent a nemzetközi feszültség és az általános nemzetközi helyzet kedvezőbbé vált.

Az atomkísérletek részleges betiltásáról szóló moszkvai egyezmény megkötése óta — aminek éppen most volt első évfordulója — más, részleges megállapodások is születtek. A két fél úgy véli, hogy elsőrendű jelentőségük van azoknak az erőfeszítéseknek, amelyeknek célja, hogy további konkrét intézkedések fogantatásával folytatódjon és megszilárduljon a feszültség enyhülésének megindult folyamata.

A felek különösen pozitívan értékelik a Szovjetunió és más szocialista országok békére irányuló kezdeményezéseit

és hangsúlyozzák a Szovjetunió és az USA között az utóbbi időben megkötött egyezmények jelentőségét.

Az utóbbi időben a világ

A Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnöke és munkatársai Budapesten és Dunajvárosban ipari és mezőgazdasági üzemeket, valamint kulturális intézményeket tekintettek meg.

Joszip Broz Tito találkozásai az ipari és mezőgazdasági üzemek kollektíváival és a meglátogatott helységek lakosságával meleg és szíves légkörben folytak le, ami a magyar és a jugoszláv nép baráti kapcsolatainak meggyőző bizonyossága.

egyek területein — a Tonkini öbölben, Cipruson, Kongóban stb. — komoly válságokra került sor, amelyek kiélezték a helyzetet a világ e térségeiben és negatív következményekkel jártak. Itt mindenképp a reakciós erők nyomásáraól van szó, amelyek nem mondanak le a más országok belügyeibe való beavatkozásról, és arra törekednek, hogy erőszak alkalmazásával kényszerítsenek ki egyoldalú döntéseket.

A két fél úgy véli, hogy a német kérdés rendezésénél a két német állam létezésének tényéből kell kiindulni. A két fél megállapítja, hogy a leszerelés továbbra is a mai világ rendkívül sürgős problémája, és hogy az eddigi tárgyalások nem vezettek lényegesen előrehaladáshoz. Ezért feltétlenül szükséges fokozott erőfeszítéseket tenni, hogy az általános és teljes leszerelés kérdésében a nézetek közeledjenek egymáshoz és konkrét egyezmény jöjjön létre.

A Magyar Népköztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság nagy jelentőséget tulajdonít a gyarmatosítás alól felszabadult és a független nemzeti fejlődés útjára lépett országokkal való együttműködés sokoldalú fejlődésének. Ezek az országok a békés egymás mellett élés politikájának aktív harcosai. Mindkét fél úgy véli, hogy az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek belgrádi konferenciája pozitívan járul hozzá a békés egymás mellett élés politikájának megerősítéséhez, a gyarmati rendszer megszűnési folyamatának meggyorsításához és a fejlődésben levő országok önállósulásához. A két fél kifejezi azt a mély meggyőződését, hogy a közeljövőben megrendezésre kerülő kairói konferencia ugyancsak jelentősen hozzájárul mindehhez.

A két küldöttség pozitívan értékeli az Egyesült Nemzetek Szervezete kereskedelmi és gazdaságfejlesztési konferenciájának munkáját és eredményeit. A két fél nagy jelentőséget tulajdonít az Egyesült Nemzetek Szervezete szerepének és tevékenységének, és úgy véli, feltétlenül szükséges, hogy ez a szervezet teljes egyetemesre tegyen szert alapvető szerveinek szerkezetével pedig alkalmazkodjék a világban végbemenő változásokhoz.

A látogatás folyamán Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára és Joszip Broz Tito, a Jugoszláv Kommunista Szövetségének főtákará, valamint munkatársaik kicserélték nézeteiket a nemzetközi munkásmozgalom helyzetéről. Megállapították, hogy a békéért és az aktív békés egymás mellett élésért folytatott harc szoros összefüggésben áll a haladó társadalmi áramlatokkal, emiatt

káros minden olyan kísérlet, amely a békéért

Elutazott Budapestről Joszip Broz Tito

A Keleti-pályaudvar Kerespi úti oldalánál sok ezer budapesti dolgozó gyűlt össze a jugoszláv vendégek búcsúztatására. Az útonvalon, amelyen a küldöttség a pályaudvarra érkezett, ezrek és ezrek gyűltek össze, hogy búcsút vegyenek Joszip Broz Titótól és a többi jugoszláv vendégtől. A dolgozók szeretettel köszöntötték Joszip Broz Titót, és a többi jugoszláv vendéget. A díszszóalój parancsnoka jelentést tett Joszip Broz Titónak, majd felcsendült a magyar és a jugoszláv himnusz. Közben 21 tüzérségi diszlovést adtak le a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnökének tiszteletére.

Tito, Dobi Istvánnal és Kádár Jánossal együtt állapították meg a díszszóalój előtt és üdvözölték az egységet. Ezután Joszip Broz Tito búcsúbeszédet mondott.

Tito elnök beszéde

— Elbúcsúzva önöktől, az önök szép országától és fővárosától, Budapest vendégszerető polgáraitól, meg kívánom köszönni azt a figyelmet és őszinte barátságot, amelyet itt-tartózkodásunk minden

folytatott harcot mestersegesen el akarja választani a szocializmusért folytatott harctól.

A két fél meggyőződése szerint elengedhetlenül szükséges, hogy minden kommunista és munkáspárt, minden szocialista ország a maga részéről teljes mértékben járuljon hozzá a nemzetközi munkásmozgalomban keletkezett nehézségek leküzdéséhez. Ezzel kapcsolatban úgy vélik, hogy minden békeszerető és haladó erőnek határozottan fel kell lépnie a dogmatikus, a békés egymás mellett élést veszélyeztető politikával szemben.

Joszip Broz Tito, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnöke, a Jugoszláv Kommunista Szövetségének főtákará meghívta Dobi Istvánt, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnökét és Kádár Jánost, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkárát, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökét, hogy tegyenek látogatást a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságban. A meghívást örömmel elfogadták.

Elutazott Budapestről Joszip Broz Tito

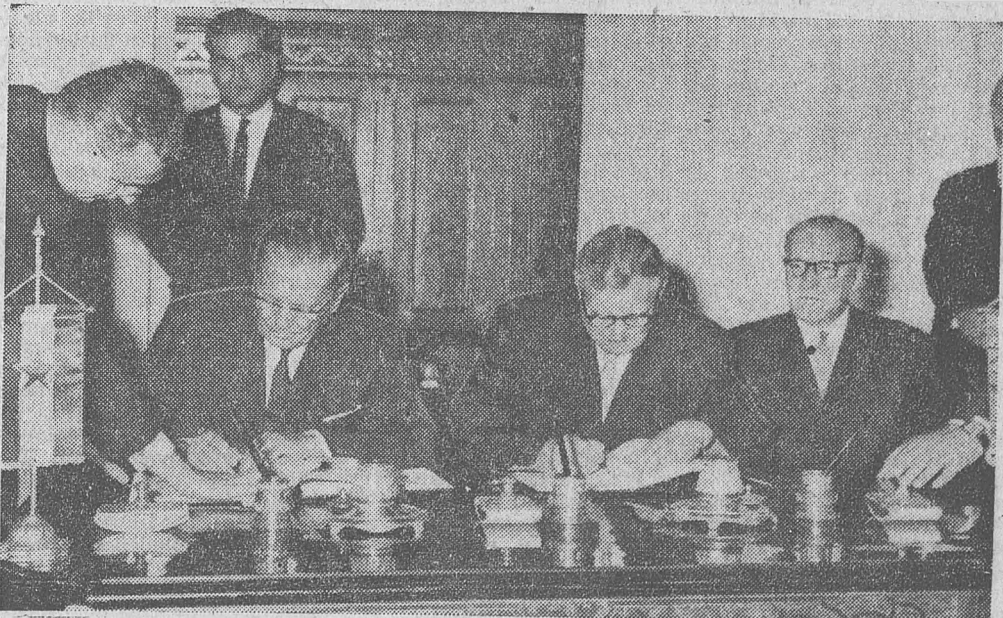
A Keleti-pályaudvar Kerespi úti oldalánál sok ezer budapesti dolgozó gyűlt össze a jugoszláv vendégek búcsúztatására. Az útonvalon, amelyen a küldöttség a pályaudvarra érkezett, ezrek és ezrek gyűltek össze, hogy búcsút vegyenek Joszip Broz Titótól és a többi jugoszláv vendégtől. A dolgozók szeretettel köszöntötték Joszip Broz Titót, és a többi jugoszláv vendéget. A díszszóalój parancsnoka jelentést tett Joszip Broz Titónak, majd felcsendült a magyar és a jugoszláv himnusz. Közben 21 tüzérségi diszlovést adtak le a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnökének tiszteletére.

Tito, Dobi Istvánnal és Kádár Jánossal együtt állapították meg a díszszóalój előtt és üdvözölték az egységet. Ezután Joszip Broz Tito búcsúbeszédet mondott.

Tito elnök beszéde

— Elbúcsúzva önöktől, az önök szép országától és fővárosától, Budapest vendégszerető polgáraitól, meg kívánom köszönni azt a figyelmet és őszinte barátságot, amelyet itt-tartózkodásunk minden

Joszip Broz Tito nagy tapsal fogadott szavai után Dobi István búcsúzott a jugoszláv vendégektől.

A magyar–jugoszláv közös nyilatkozat aláírásának ünnepélyes aktusa

55 percenként egy Ikarus-busz fut majd le a szalagról

A jövőben a magyar járműgyártásra nagy feladatok várnak, mivel a KGST-államok minden eddigigélt jelentősebb vásárlási szándékkal jelentkeztek. A Német Demokratikus Köztársaságban jelenleg mintegy 5000 Ikarus autóbusz fut, s belső városi és helyközi forgalmukat a jövőben is magyar gyártmányú járművekkel akarják lebonyolítani. A Szovjetunió az előzetes tárgyalások szerint, évről évre növeli megrendeléseit, 1970-ben már mintegy 4000 autóbusz vásárlását tervezik. A felkészülés nem jelent kis feladatot, hiszen az idén az Ikarus-gyár termelése: összesen 2500 autóbusz.

A kis járművek „kimentek a divatból”

— Az Ikarus fejlesztésére több tanulmányterv, vizsgálat készült — mondja Harmath Zoltán, az Autó- és Traktoripari Tröszt műszaki igazgatója. — Számításaink szerint mód van arra, hogy az Ikarus jelenlegi területén 1970-ben 8000 autóbusz gyártsunk. Ehhez persze, a futószalagszerű gyártás megszervezésére lenne szükség. Ez esetben itt alkatrészyártást nem folytatnánk, csak összeszerelnénk az autóbuszokat. Az előzetes program szerint 55 percenként kerülne le egy-egy kész autóbusz a szalagról. Ez a felújítás hozzájárulna a vidéki ipar fejlesztéséhez is, hiszen a Hajtóműgyár egri telepén készülne majd a sebességváltók, az Alföld valamelyik városába telepítenék a székek gyártását. Székesfehérvár pedig a speciális gépkocsigyártás fontos központja lenne.

Hús-huszonöt országba exportáljuk autóbuszainkat, s természetesen valamennyiben felmértük a várható igényeket. Az új közlekedéspolitikai elveknek megfelelően a legtöbb helyen, elsősorban városi forgalomban alkalmazták az autóbuszokat, s a távolsági útvonalakat 500 kilométerre maximalták. Mindenütt a nagy befogadóképességű járművek vásárlására törekednek, egyébként a hazai igény is azonos a külföldivel. A csuklós autóbuszok, vagy ahogy mi nevezük, az izelték, üzemeltetése csak a nagy forgalmú vonalakon gazdaságos. Moszkvában kísérletképpen két ilyen autóbuszunk működött, naponta 6000—7000 utast szállít-

tottak. A kisebb járművek lassan „kimennek a divatból”.

Méreg a festékben

— Az újonnan felszabadult afrikai országok közül is egyre több vásárol tőlünk járműveket. Az afrikai exportra kerülő buszok trópusi klímában készülnek, elsősorban az elektromos berendezések különleges védelméről gondoskodnak. Az egyik 25 000 kilométeres afrikai kísérleti úton azt tapasztaltuk, hogy a rovarok megeszik a festéket. Most már mérgező anyaggal védjük a buszokat. A légkondicionálás megoldása minden autóbuszgyár számára nagy gondot okoz. A Szovjetunió északi, majd déli vidékein több ezer kilométeres utakat tett meg egy autóbuszunk, s mínusz 40 fokos külső hőmérsékletnél is végeztünk kísérleteket jó eredménnyel. A kondicionáló berendezés minusz 40 foknál könnyen biztosította a plusz 18 fokos hőmérsékletet az utastérben. Egy-egy ilyen készülék 500—

600 kiló és rendkívül sokba kerül. Általános alkalmazására nem lehet berendezkedni.

— Jelenleg mit tart az üzem legfőbb feladatainak?

— Mindenekelőtt növelni kell az autóbuszok erejét, gyorsulási és kapaszkodási képességét. A 180 lóerős motorok sokat segítettek, de véleményünk szerint legalább 200 lóerő kell, hogy minden követelménynek eleget tegyünk. Az ilyen típusú motorok gyártására felkészültünk. A régi típusú motorok gyártásával természetesen nem állnak le Csepelen, hiszen az általuk termelt motorokból eddig több mint százezer van üzemben, ha csak javításukról, cseréjükéről akarunk gondoskodni, akkor is évi tízezer ilyen motorra lesz szükség. Ami a teherautó-gyártást illeti, a jövőben több speciális gépkocsit kell készítenünk. Különösen nagy az igény a hűtőgépkocsik iránt. Kisebb hűtőgépkocsikkal rendelkezünk, ki akarjuk fejleszteni a teljes családost, amelynek legerősebb tagja 25 tonnás lesz.

Evi 3600 lakást gyártó nagyüzemet kap Győr, Miskolc, Szeged, Budapest és Debrecen

A harmadik ötéves terv nagy lakásépítési programjában előirányzott új otthonoknak majdnem egyharmadát modern házigyárakban készült fal-és födémpanelekből kell felépíteni. Az első házigyár — amelynek berendezéseit a Szovjetunió szállítja — már épül Óbudán. Ez az üzem évente 1800 lakást ad majd Budapestnek.

Az Építésiügyi Minisztérium szakembereinek új javaslatai szerint a korábbinál is bátrabban kell érvényesíteni a lakásépítés gyáripari jellegét. Ezért, az eredetileg tervezettnél valamivel kevesebb, de jóval nagyobb teljesítményű házigyárat kell építeni, hogy a tömeges lakásigényt a gazdaságos, nagy tömegű termeléssel elégítsék ki. Így most azt kérték a Szovjetuniótól, hogy az óbudai 1800 lakásos kapacitású panelüzem után már évente 3600 lakást készítő házigyárat szállítson. Ezekből tehát már öt nagyüzem is annyi lakást ad, mint az

óbudaihoz hasonló 10 kis házigyár.

Ezen a módon a házigyárak körzetében a szállítási kiadások kétszertelenül növekednek ugyan, de a többletet bőven fedezi, hogy mintegy 25 százalékkal kevesebb a kétszeres teljesítményű házigyárak beruházási költsége. A gazdaságosságot javítja még, hogy jelentősen csökken a nagy sorozatban gyártott falelemek önköltsége is. Ezenkívül az új gyárak beindításának tapasztalatai is arra figyelmeztetnek, hogy az öt nagyüzem szakember-gárdájának kialakítása sokkal könnyebb, mint 10 kisüzemé.

Az országos hálózatnak megfelelően előreláthatóan Győr, Miskolc, Szeged, Budapest észak-pesti része és Debrecen kap majd nagy szovjet házigyárat, Ezenkívül tárgyalnak nyugati panelgyárak vásárlásáról is. Így a harmadik ötéves tervben felépülő házigyárak termékeiből már évente több, mint 20 000 lakást állítanak össze,

Brutyó János Londonba utazott

Brutyó János, a Szaktanács főtitkára, angol szak szervezeti vezetők meghívására Londonba utazott. Brutyó Jánoshoz Londonban csatlakozik Kohári József, a Szaktanács nemzetközi kapcsolatok osztályának megbízott vezetője és Bognár Ferenc, akik megfigyelőként részt vettek a TUC kongresszusán. Az angliai tartózkodás során megbeszéléseket folytatnak az angol szak szervezeteivel több vezetőjével, Brutyó János búcsúztatására a Ferihegyi repülőtérén megjelent Vas-Witteg Miklós, a Szaktanács alelnöke, Keszei Károly, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára és a Szaktanács több vezető munkatársa.

Kitüntették a legjobb gépkocsivezetőket

Tíz év alatt több mint 16000 gépkocsivezető tett meg 200000-nél több kilométert baleset nélkül

Bensőséges ünnepségre került sor a Közlekedési Klubban. A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium jutalomban részesítette azokat a gépkocsivezetőket, akik félmillió kilométert tettek meg baleset nélkül.

Az ünnepségen Kiss Dezső közlekedés- és postaügyi miniszterhelyettes hangsúlyozta, hogy körültekintő vezetéssel sok baleset megelőzhető. Ezt igazolja az is, hogy az elmúlt tíz év alatt több mint 16 000 gépkocsivezető tett meg 200—300 000, illetve 400 000 kilométert anélkül, hogy balesetet okozott volna, s ezen az ünnepségen 194 gépkocsivezető kapott plakettet és oklevelet, mert félmillió kilométeren balesetmentesen vezettek.

Az ünnepi beszéd után üttörők köszöntötték a két legidősebb gépkocsivezetőt, Lőrincz Istvánt, a Fővárosi Autótaxi és Dobozi Józsefet, a MÁV Autófuvarozási Főnökség dolgozóját.

A vásárlók kérdik, a kereskedelem válaszol

JÖHET AZ ŐSZ

A nyári szezonvégi kiállítás már az őszt jelzi. Bár a vásárlók ezrei a főként nyári jellegű holmikban válogatnak, az áruház bejáratánál, a pultoknál s a pénztárak előtt sorba állva már azt kérdezzük tőlük, mit szeretnének hallani a kereskedelem őszi felkészüléséről?

A kérdéseket csoportosítva felkerestünk néhány nagykereskedelmi vállalatot s a Belkereskedelmi Minisztérium illetékes főosztályait, hogy választ kapjunk arra, milyen az őszi felkészülés?

Kezdjük talán a takarítással. Az őszi nagytakarításhoz a kereskedelem kellő mennyiségű tisztítószert szerzett be. Minden igényt ki tudnak elégíteni. A legutóbbi évek érdekes változása, hogy a régi, úgynevezett hagyományos padlópoló szerek mellett mindinkább

tért hódít a korszerű folyékony padlófények és lakkok használata.

Padlóbeeresztő és parkettpaszta is van bőségesen, de ezenkívül ugyancsak kapható az igényeknek megfelelően padlólak, különböző padlófényesítő vegyszer, Hypó, Ultrapaszta is. Szőnyeg- és kárpittisztítókból háromszor annyi van, mint tavaly, s ezekben a hetekben mintegy 300 ezer Tükör-tisztító került forgalomba.

A ruházati szakma felkészülése áruban, színben és választékban a legtöbb árucikknél túlhaladja a tavalyi

ellátást. A vállalatok a szezon kezdetére már minden fontosabb árucikkkel rendelkeznek. De vegyük csak sorjában.

Gyapjűszövetekből általában elegendő van az üzletekben,

s gondoskodtak kellő selyemáruval is. Az azonban már előre látható, hogy nőiruha-szövetekben, egyes jobb minőségű öltöny-, illetve kosztüm-anyagokban, szintetikus szövetekben választéki hiányokkal lehet számolni.

Férfi átmeneti kabátokból nem lesz hiány, különösen a kártolt alapanyaggal készütlekből lesz elegendő.

Ballon több lesz, mint egy évvel ezelőtt,

s újdonságnak számít a danulon vatelinnal bélelt, kötött gallérú balonkabát. Az olcsóbb öltönyökből elegendő lesz, de a finomabb anyagokból készült ruhákat az idén is többen fogják keresni, mint amennyi van. A keresett pillekabátból jobb ellátás ígérkezik, mint egy esztendője. Nagyobb a választék női télikabátokból is.

A tavalyinál jobban gondoskodnak a gyerekekről is. A serdülő korú gyermekek szülei sem fognak annyit bosszantani, mint az előző években, mert színben, fazonban és méretnagyságban is gazdagabb a választék. Azaz, hogy... továbbra sem tudnak eleget adni a szintetikus alapanyagot is igénylő ruházati cikkek-ből.

Sokan bizonyára örömmel

fogadják, hogy meleg alsókból jobb lesz az ellátás. Ezt nemcsak a hazai termelés fokozása teszi lehetővé, hanem az import is.

Műselyem alsókból 30 százalékkal több kerül eladásra,

mint tavaly ilyenkor, s lesz elegendő nylon-alsó is. A pamut felsőruházati cikkek közül körülbelül annyit kapott a kereskedelem, mint egy esztendője. Bébiaru elegendő akad, viszont tréningöltönyökből kevesebb áll a vásárlók rendelkezésére. Fésűsgyapjú kötöttáruból 20 százalékkal van több, de még a növekedés ellenére sem lesz minden igény kielégítve.

Javul a cipőellátás.

A bőrlábbelik választéka és összetétele lényegesen jobb lesz.

Több a keresztülvarrott, ragasztott kivitelű férfi- és női cipő, és az őszi-téli idényben oly keresett mütalpasz cipők mennyisége is emelkedett. Uj cikk a vixos felsőrészű, mikroporózus talpú, ráman varrott férfi félcipő. Női száraz cipőből 10 százalékkal több van, mint tavaly, s a bőr felsőrészű kismamapipők kivételével a meglévő árukészlet az igényeket fedezi. Nagyobb arányban növekedett a ragasztott női félcipők mennyisége, bár ezekből és a pömpöscipőkből kisebb hiányokkal számolnak. Gyermekcipő előreláthatóan elegendő lesz, itt csupán a félcipőknél s főleg a lánykamodelleknel számolnak ellátási gondokkal.

Felkészült az ősze a vas-műszaki szakma is. Igaz, itt elismerik, hogy az áruellátás megszervezése erőfeszítéseket kíván, mert néhány elektromos háztartási cikk gyártásában az előző évek óta sem történt lényeges javulás.

Rádió sokfajta áll a vásárlóközönség rendelkezésére,

bár bizonyos típusokban választéki problémákkal küzdenek. A közelgő olimpiára való tekintettel sok televíziót tartáltak az üzletekben. Javulás tapasztalható a villanytűzhely, a törpetűzhely, az elektromos főzőlap és a vasaló-ellátásban is, de ezekből még mindig többre lenne szükség. Olajkályha az idén is csak külön szakszervezeti utalványra kapható. Sajnos, az ipar nem tud annyit gyártani, amennyire a lakosságnak szüksége lenne.

Szentüzeléses kályha elegendő van, itt inkább választékhiánnyal számolnak.

A tűzhelyállítás már nem ennyire biztató, mert ipari kapacitás miatt húsz ezerrel kevesebbet kapott a kereskedelem, mint amit a tervben előirányoztak. A kávéfőzővel a helyzet változatlan; sokkal többen akarnak elektromos kávéfőzőt vásárolni, mint amennyit az ipar elő tud állítani.

A tájékoztatók szerint tehát a kereskedelem őszi-téli felkészülése általában kielégítő. Néhány hiánycikk ugyan gondot okoz, de a szakemberek véleménye szerint — jöhet az ős.

A Német Demokratikus Köztársaság részéről a legutóbbi napokban néhány igen figyelemre méltó kormányhatározat, javaslat, és több olyan politikai megnyilatkozás történt, amely azt mutatja, hogy fokozódó erővel folyik az NDK kormányának a két német állam megértésére, kapcsolatainak normalizálására irányuló „belnémet békeoffenzívája”.

Most érkezett végső stádiumához az a több, mint nyolc hónapja tartó tárgyalás, amelyet az NDK kormányának és a nyugat-berlini szenátusnak a megbízottai folytattak egymással a nyugat-berlinieknek az NDK fővárosában történő utazásáról. Willy Stoph, az NDK első miniszterelnök-helyettese beszédében ismét határozottan kijelentette, hogy az NDK kormánya akármelyik pillanatban hajlandó az egyezmény aláírására.

Ugyanakkor a nyugatnémet közvéleményben nagy visszatevészt keltett az a huzavona, amelyet Bonn a berlini Pasierschlein-megállapodás ügyében folytat. Kitűdött, hogy a minisztertanácsban is heves vita folyt a kérdéssel. Mende alkancellár és a többi szabad demokrata párti miniszter, valamint Schröder külügyminiszter, sőt Höcherl belügyminiszter is amellett foglalt állást, hogy Bonn adja meg a „zöld fényt” a nyugat-berlini szenátusnak a megegyezés aláírására. A kormány többi tagja viszont — élükön Krone és Lemmer miniszterekkel — ellenezte ezt, és követelte, hogy további tárgyalásokon próbáljanak „nyomást gyakorolni” az NDK kormányára. Erhard, hogy időt nyerjen, elhalasztotta a dön-

Ez történt A VILÁGPOLITIKÁBAN

tést és magához kérte tanácskozássra a pártcsoporthoz vezetőit.

Több lap bírálja Erhard habozó magatartását és a megállapodást akadályozó bonni intrikusokat. „Erhardnak most színt kell vállalnia — hangsúlyozza a Westfälische Rundschau —, vajon mellette vagy ellene van-e annak, hogy Berlinben újabb megállapodás jöjjön létre a látogatási engedélyek ügyében.”

A bonni zavaró manőver különösen felkeltette a nyugat-berlini lakosság haragját. A nyugat-berlini szociáldemokrata Telegraf vezércikkében kiemeli: „Az utazási engedélyek ügyében Bonn keményen próbára teszi a berliniek türelmét. A legutóbbi napok eseményei a legriasztóbb módon megmutatják a szövetségi kormány iránytalanságát, döntési képességeinek fogyatékosságait és bizonytalanságát. S ráadásul mindezt éppen olyan kérdésben, amelyről Bonn kezdetben azt állította, hogy a presztízsbeli megoldásoknak háttérbe kell szorulniuk az emberiességi szempontok mögött.”

Választási láz lett úrrá Anglián. miután a királynő rendelkezésére, október 15-re hívták az urnához a szigetország polgárait. A pártoknak mindössze harminc nap áll rendelkezésükre, hogy a finisben megpróbálják befolyásolni a hangulatot. Az angol

televízióhálózat, képernyőin már megjelent a három nagyágyú: Douglas-Home, tory miniszterelnök, Wilson, a munkáspárti ellenzék vezére, és Drimond, a liberálisok vezetője. Beszédeik témáját inkább belpolitikai problémákra korlátozták, és az általános ígéretekeseken túl, többet nem is igen mondtak. Hangnemiük legfeljebb abban tért el, melyikük képviseli jobban az ország érdekeit. Miután nyilvánvaló, hogy a hatalmi versengés a konzervatívok és a munkáspártiak között dől majd el, a liberálisok meglepednének az azal is, hogy szoros választási eredmény esetén a „mérleg nyelvének” szerepét tölthetnék be Anglia új parlamentjében.

Az eléggé lagymatag kezdetben az egyetlen színpontot a jelentette, hogy Douglas-Home és Wilson a nukleáris kérdéseket eltérően értelmezte. A jelenlegi miniszterelnök szerint a választási küzdelem egyik legfontosabb kérdése az lesz, hogy Anglia kivívja-e „nukleáris függetlenségét”, vagy pedig a Munkáspárt lemond arról egy „másik hatalom” (Amerika) javára. Wilson ezzel szemben azzal érvelt, hogy a nukleáris függetlenség ügye alig foglalkoztatja a választókat, miután Anglia már 1960-ban elvesztette nukleáris függetlenségét, amikor feladta önálló rakétafejlés programját.

A választási csata langyos kezdete is arra utal, hogy a két nagy párt szoros küz-

delmére van kiltás. Általában a Munkáspárt győzelmét, s ezáltal a kormányzati váltógazdaság érvényesülését jósolják, annyi azonban bizonyos, hogy az utóbbi hónapokban Wilson esélyei valamivel csökkentek.

Ázsiai esillagzat alá került a világpolitika. Még az európai fővárosok, sőt az Egyesült Államok fővárosa és az ENSZ székhelye is távolkeleti ügyekkel foglalkozik pillanatnyilag. Moszkvában két fontos ázsiai ország küldöttsége tárgyal — Indiáé és Japáné (ezenkívül Ciprus és az EAK magas rangú államférfiúi folytatnak eszmecsere-t a szovjet fővárosban), Párizsban De Gaulle 26 napos latin-amerikai körutazása mellett a három laoszi herceg felé irányul a közfigyelem, London — ha eltekintünk a parlament feloszlásával és a választások kiharásával járó izgalmtól — feszülten figyeli a malaysiai vizsájt Biztonsági Tanácsbeli vitájának alakulását, Washington pedig, a dél-vietnami események kötik le.

Laosz, Malaysia és mindenekelőtt Dél-Vietnam akut konfliktusgóc. Laoszban ugyan pillanatnyilag hallgatnak a fegyverek, de a három irányzat hetek óta Párizsban tartózkodó vezetői még odáig sem jutottak, hogy együtt lélték volna a tárgyalóasztal mellé. Souvanna Phouma a baloldali Szufanvongot most azzal próbálja zsarolni, hogy ha nem

fogadja el feltételét, vagyis nem engedi be a Kőedény-síkságra a jobboldali erőket, akkor hazautazik. Holott a tárgyalásokat valójában a jobboldali Boun Oum herceg szabotálja. A párizsi tárgyalások végleges meghiúsodása könnyen a harcok felújulásához vezethet Laoszban, ami megszorítaná Washington távol-keleti gondjait. Dél-Vietnamban ugyanis egyre láthatóbbá válik az amerikai politika csődje. Khanh tábornokot ugyan nagy ügyvel-bajjal sikerült visszazüldetni a hatalomba, de voltaképpen hatalma nem terjed túl a főváros határára. A falvak és a városok lakossága után, most már a vidéken állomásozó helyőrségek parancsnokai sem követik utasításait, s a nyugati hírgyöngyök-segek erre a tényre alapozzák azt a jóslatukat, hogy az országban újabb puccs várható, jöllehet a hivatalos Amerika konokul ragaszkodik Khanhhoz.

Mint az MTI londoni tudósítja jelent, a brit sajtó rendkívül gúnyosan nyugtázza az Egyesült Államok „sziszifuszi győzelmét”, amelyet Khanh „átmentésével” aratott. Ennek a gúnynak és a Washington címére intézett heves kritikának az az oka, hogy az Egyesült Államok közölte Londonnal: a dél-vietnami bonyodalmak miatt, nem áll módjában támogatni Angliát a Malaysia körül támadt vizsájtban. Részint az amerikai támogatás elmaradására, másrészt pedig a Biztonsági Tanácsban elhangzott éles angolelles felszólalásokra vezethető vissza, hogy az angol kormány egyelőre nem folyamodik katonai lépés-hez a malaysiai ügyben.

Emlékezés a múltra...

Mi történhetett Babával? Ez a kérdés akkor kezdte foglalkoztatni Novákné zárkatarsait, amikor észrevették, hogy szöke barátnőjük „Az eltűntek évek” címmel önvallomást írt. Novákné nem zavartatta magát; mit sem törődve az árgus szemekkel, csak rőta a sorokat. Az egyik mondatnál undor, a másiknál kétségbeesés, a következő bekezdésnél enyhe optimizmus ült világoskék szemébe. Ahogy a múlt éveit, az események változtatták egymást írás közben. Az utolsó mondatnál — hihetetlen? — két könnyecpetet is szét kellett morzsolnia. Az elzárkózottság nyolcvéves kislánknak szólt, aki — nincs ebben semmi különös — ismeretlen erővel kényszerítette edesanyját egy szegénytelen múlt visszapergetésére, hogy okulva a történetből, megtalálja önmaga tisztességes holnapját.

Önvallomás, vagy vádirat?

A levelet mi is elolvastuk. A négy oldal sűrű sorait azonban szívesebben hasonlítjuk vádirathoz, mert az, és nem önvallomás. Novák Sándorné azért elevenítette fel a múltat, hogy a tények alapján szigorú ítéletet mondhatson el-képesztő fordulatokkal tele tizenhárom esztendő, illetve eddigi élete felett.

A szomorú történet főszereplője mindig ő volt. Amiről a levélben alig-ál tesz említést, arról beszélgetés közben mondtott véleményét Novákné.
— Legtragikusabb az életben, hogy fiatalon ismerkedtem meg a léha, felelőtlen étellel, ezt követően pedig a bűnnel, a börtönnel. Anyira megbatortam az éjszakai mulatókkal, a csavargással, hogy már hallani sem akartam arról, hogy másként is élhet az ember. Tetszett, hogy én voltam a társaság központja, hogy mindenki engem rajon-

gott körül, hogy szebbnél szebb ruhában léphettem ki az utcára, és megfordultak utánam a férfiak, hogy csinos, jópofa lánynak tartottak. Am a csillogasom többnyire tisztavirág élt volt, és mindig börtönbüntetéssel végződött. Mi mást érdemeltem volna azokért, amiket csináltam... Komolyabb tervet, olyan szándékot, hogy hátat fordítok a múltnak, egyszer sem vittem magammal, ha szabadultam. Majd lesz valahogy, gondoltam. Márpedig, ha így szabadul az ember...

Számításból ment férjhez...

— Az sem állított meg a lejtőn, hogy Budapestről kitiltottak. Ajkán folytattam. Itt meg-alapozhattam volna a jövőmet, nyugodtat életet biztosíthattam volna magamnak, hiszen egy nagyon derék, jól kereső bányász felesége lettem. De hogyan? Képmutatással. Nem azért mentem el vele az anyakönyvvezetőhöz, hogy utána majd jó feleség, családanya leszek. Csúpn azért lettem a felesége, hogy legyen valaki, aki gondoskodik rólam — főleg anyagilag —, hogy legyen nevem, lakásom, ahol az éjszakai mulatók után lepihenhetek. A férjem nem tudta, hogy kitiltott vagyok.

Budapest után persze hogy szűknek bizonyult „Babának” Ajka. Az is idegesítette, hogy itt mindenki ismeri egymást. Az ifjú felesége pedig gyakran látták — férj nélkül — a szórakozóhelyeken, hát megindult a találgatás. Amikor a férj ezt szóváltotta, az asszony magyarázkodás helyett — barátnőjével — tovább állt. Győrben folytatta. De Győrben is megbukott. Ismét háromévi szabadságvesztés...

— Ezt követően?
— Visszamentem Ajkára a férjemhez. Mindent elmondtam neki, és azt ígértem, hogy megváltozom. Szeretni fogom és most már jó feleség leszek, holott véletlenül sem gondoltam erre. Tudtam, hogy a férjem visszafogad, hiszen mindig a javamat akarta. Nagyon szeretett. Ezt nemcsak mondta, de bizonyította is. Olyan ember volt, aki nem tudta palástolni az érzéseit. Ezzel élttem vissza másodszor is. Hat hétig húzódtam meg nála. A szürke egyhangúsággal ezután sem tudtam megbatortani. Másodszor is elhagytam a férjemet, de meg is loptam. Nyolcezer forint körül vittem el tőle, ami nem az ő pénze volt. Mit törődtem én azzal, hogy az eltűnt szakszervezeti pénzért esetleg felelősségre vonják. Azt hiszem, ez volt életem legszegényteljesebb cselekedete.

— És később? — jegyeztük meg.
— Később sem kaptam több jót az élettől...
— Többet érdemelt volna?
— Nem, mert ezután sem

tudtam parancsolni magamnak. Sőt másodszor is képes lettem volna úgy férjhez menni, hogy az a férfi, aki megkérte a kezemet, semmit sem tudott volna egy korábban elkövetett bűncselekményről. Annyit tudott rólam, hogy a baromfi-feldolgozóban dolgozom. Az egyik barátnőm azonban azzal fenyegetett, hogy mindent elmond az udvarlómnak, mire jobbnak láttam, ha a múltamról én beszélek a vőlegényjelöltnek. Az ösztinteség egyben fordulópontot is jelentett az életben. Második férjem — mert mégis feleségül vett — kitartott mellettem. Annak ellenére, hogy újabb börtönbüntetés várt rám — hiszen a rendőrségi eljárás már megindult —, házasságot kötöttünk. Most is nagyon jó közöttünk a kapcsolat, mindig azt mondja és írja, hogy viszsza-vár, de becsüljem meg magam. Így is lesz...

— De az imént nem ezt tapasztaltuk a zárkájukban. Emlékszik, hogyan hívatkoztak Nováknéra, amikor megkérdeztük, hogy kik a rendbontók?

— Sajnos ez igaz. Minden tekintetben még nem sikerült megváltoznom. Megérdemlem, ha megfenyítenek a történetekért. Csak ne összkedvezmény-megvonást kapjak... Minden nap szeretnék olvasni a gyermekemről, ha viszont összkedvezmény-megvonás lesz a dologból... És hadd mondjam meg: most sem én voltam a kezdeményező. Mint ahogyan már annyiszor, ezúttal is más miatt kapok fegyelmit. S ha nem akarnék megváltozni, más ember lenni, ezt sem csináltam volna — mutatta a friss sebet Novákné a bal kezén. A tekovalást gettetem ki. Fájt, de nem érdekelt. Ne emlékeztessem ez sem a múltamra.

Hisznek-e még neki?

Néhány percre megrekedt a beszélgetés. Előttünk a napokban írott levél, az asztal túlsó oldalán az asszony törpereg: hisznek-e még neki. „Csak prányi jelét látnám felvillanni a bizalomnak...” — mondta. Erről a levélben is írt Novákné: „Szeretném, ha hinnének nekem, ez még több erőt adna. Érzem, hogy révbe jutottam, bár még olyan vagyok, mint a gyermek, aki most tanul járni. Akármilyen nehéz is lesz az út, börtönbe nem vezet többet. S ha az ígéreteimet megszegném, magamat csapnám be legjobban.”

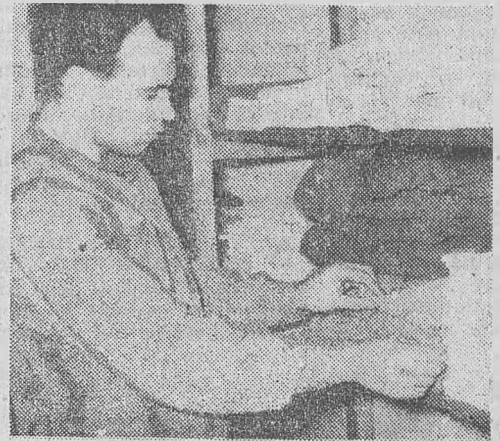
Novákné nemigen beszélt a zárkatarsainak a levél tartalmáról, arról sem, ami a pégy-ódalas írást kikényszerítette belőle. Hiába kérdezték tőle, mit jelent ez a furcsa viselkedés, leginkább kitérő választ kaptak, noha a zárkatarsaknak éppúgy elmondhatta volna, hogy szakítani akar a múlttal és emberi jövőt szeretne magának, ahogyan nekünk beszélt erről. Nincs ebben semmi szégyellnivaló. Sőt, K. I.

KÖZÉLEDIK A TÉL...

Bár a hőmérő higanyszála napközben még 20 fok fölött jár, de a börtönökben már mindenütt megkezdődött a felkészülés a hideg időjárásra. A lakatosok kijavították a kályhákat, samtoztották, felújított állapotban helyezik készenlétebe. A raktárakban és a szabóműhelyekben javában folynak a téli ruhák és a posztóruhák javításai és előkészítései.

Az elmúlt napokban, amikor a Szolnok Megyei Börtönben jártunk, már befejeződött a felkészülés. Az elítéltek a hideg idő beálltával mekkanhatják a téli ruházatot és a zárkákban megkezdődhetik a tüzelést.

—zi—

A raktárban Takács Sándor elítelt a téli ruhaneműt rendezzi

A kályhák készen állnak, jöhet a tél...

Ha a menyasszony nem jön többé...

JÖTT JÓ SOKÁIG. Minden alkalommal megérkezett, amikor tehetett, amikor elküldték neki a beszélő kiértékelést. Jött ábrándokkal, bizalommal teli ehhez a vőlegényhez, aki most, hogy nem jön többé, hangulatváltozása szerint — és attól függően, hogy éppen ki előtt nyilatkozik meg —, hol szídjá, hol sajnálja.

A levél megérkezése óta a sajnálat és a megvetés valami meghatározatlan káoszban forrong emberünkben. Panaszos hangon, mégis fennhéjázva mondta a nevelőjének:

— Megírta az a nő a levelet... Nem jön többet.

— Megérdemelte — válaszolt a nevelő. És emberünk erre majd szétvetette a düh. Tágra nyitkta a szemeit... A nevelő nyugodtan kérdezte: — Ki volt az a nő tulajdonképpen?

— Az — sóhajtott mélyet emberünk, és válaszába beleadta minden indulatát: — hát az, egy egyszerű, szimpla munkás szülőkegyereke volt! Valami laboráns, vagy adminisztrátor féle...

A KIFEJEZÉSEIVEL, a hangszíneivel is sejtetni akarta, hogy őt ugyan nem igazán különösebben ez a dolog. Hogy ami történt, az tulajdonképpen nem neki rossz. Ezt ő nem bánja, nem ő fogja megbánni, hanem az a lány. Csúpn csak egy dolog volt a számára annyira kellemetlen. Mégpedig az, hogy ezelőtt annyit áradozott a kettőjük közt levő tökéletes

megértésről, a hűségéről, a ragaszkodásról. Minden tervét kettőjük közötti megértő viszonyra alapozta; a kiegyensúlyozott boldog jövőt, a tisztességes életet... Most tehát hirtelen kell lépést váltania, hogy pillanatra se látszódjék bizonytalannak, talajvesztettnak. És ez a nehéz.

Bíz elgondolkozhat ezen — és a példájából mások is megtanulhatják: személyes ügyekkel mennyire nem előnyös, nem is illő másokat traktálni.

Ez a sértett önértető ember — mert tagadhatatlan, hogy az, bárhogyan is igyekszik leplezni —, kezdettől kezdve nem valami diszkrétén bánt a menyasszonyával és a hozzá fűződött reményeivel. Nem mondjuk, hogy közönségesen beszélt, viselkedett, erről szó sincs! De idegeneknek, számszámokra idegenről annyi jót mondani, s vőlegény részéről minden jövendő jó alapjának a menyasszonyt feltüntetni, már magában nézve se egy komoly dolog.

NEM LEHET KÖNNYŰ DOLGA annak, aki nem tudja élni a maga természetes életét. Aki úgy képzeli, hogy neki mindig többet kell mutatnia, mint ami. Nem szabad bankszónak látszania, nem szabad mutatni, ha valamikor, valami nehéz. Nem szabad mutatnia, hogy erre, vagy arra a dologra szüksége lenne, hogy erre, vagy arra vágyik. A leg elképzeltetlenebb módon

törtetni, elérni a legtöbbet, s ha ezért a mindenért nagy árat kell fizetni, nem mutatni, hogy a ráfizetés fáj... Ez nem lehet könnyű.

Rideg, kegyetlen élet lehet az ilyen!

ÉZT A NAGYKÉPŰSÉGET emberünk valami álszerűséggel végzi, viszi véghez önmaga és mások ellen. Különbön keresztül néz mindenki. Aki rajta néz át, mert felfedezte ezt az álnok tulajdonságát, azt kerüli, avval nem szeret szóba állni.

Természetesen nehéz ilyenkor, mikor az annyira reálisnak zengedezett légvárak összedőlnek. Pedig az emberek előzékenyek a csalódattal szemben, az úgtről nem beszélnek. Kímélik emberünket, holott segíteniük kellene szembe nézetni önnön magával.

Az együttérző emberségesek óvatossan megérdezik a hoppon maradt vőlegényt:

— No, hogy vagy?

— Idegileg és egészségileg rendben... Jó a közérzet — hangzik neki a legmeggyőzőbben a válasz.

S még egy halvány célzás az érzelmj csapás felfedezésére:

— Ha idegileg és fizikailag jól vagy, akkor a többi problémát csak legyőzi az egészséges szervezet...

— Igen, le.

S ezzel el is van vágva a további beszélgetés fonala.

DE HÁT MEG KELL ÉRTENI: búskészes is van a világon, meg önértető! Csak azt ne felejtse el az önértető emberünk, hogy megvannak ezek a tulajdonságok másokban is.

De emberünk ezt elfelejti, Rég elfeledte, vagy nem is tudta soha.

Magát vigasztalja, készíti elő a jövőre, amikor annak a sorával, akivel szemben annyi reményt táplált, közönyösnek mutatkozik. Mit is tehetne mást? A szeretetet erőszakkal nem lehet kivívni.

Este, mikor lefekszik, vagy napközben, mikor magára marad gondjában — mert bármit mond, az emberi érzéseket nem lehet csak úgy, egycsapásra, mint a villanyt kapcsolójával fényről sötétre váltani! — Fel-felderengnek előtte a régi ábrándképek: mit is lehetne tenni ezek folytatásáért? S amikor a verziók a volt menyasszonnyal kapcsolatban mind a semmibe mutatnak, tágabb kört kanyarít a képzelet:

— KIK, MIKOR, HOL, milyen lehetőséget tartogathatnak a számomra?... Ki miben lehet majd a segítségemre, s ennek mi lehet majd az ára?... Ilyen állapotban bizony új célok kellenének! Emberünknek a lehetőségek között van miben válogatni. Csak aztán mellé ne fogjon...

S ameddig bírja — addig T. M.

FÓRUM

Válasz egy levélre

Hosszú évek óta töltöm szabadságvesztés büntetésemet, de lassan elérkezik a szabadulásom ideje — írja Osztermann Béláné elítelt. — Sokat tervezetek, hogy a szabad életben hogyan tudnám úgy megállni a helyem, hogy megbecsült tagja lehessen a társadalomnak. Van erős akaraterőm, érzem, hogy bármilyen munkaterületen meg fogom állni helyem.

De van egy igen komoly problémám, amely nyugtalanít, s melyre megnyugtató választ szeretnék kapni.

1953 óta két szoba, konyhas főbérleti lakásban laktam férjemmel és fiammal. 1954 elején azonban letartóztattak. Majd hosszú szabadságvesztésre ítélték. Ők azóta is a főbérleti lakásban laknak. Férjemmel pár év óta semmiféle kapcsolatot nem tartok, bár törvényesen nem vagyunk elválva. Elhatározásom az, hogy szabadulásom után nem fogok férjemmel együtt élni, azonban nem tudom, hogy ebben az esetben melyikünket illeti meg a lakás.

Osztermann Béláné kérését Budapest Fővárosi Tanácsának lakásügyi osztálynak továbbítottuk, ahol az alábbi választ adták:

„A 35/1956. MT. sz. rendelet 40. §. (1) bekezdése értelmében a házastársat, közös lakásra nézve egyenlő jogú bérletiársnak kell tekinteni, azt a házastársat is, aki a bérleti szerződés megkötésében nem vett részt, tekintet nélkül arra, hogy mikor költözött a lakásba. Ennek alapján Osztermann Bélánének szabadulása után joga van korábbi közös lakásba visszatérni, feltéve, ha az állandó lakásbejelentése is oda szól, és azt időközben nem szüntette meg.

Közöltük továbbá, hogy abban a kérdésben, hogy a házastársak közös lakásának bérleti joga melyik felet illesse — esetleges válóper során a bíróság dönt.”

AZ ÖNKÉNTES ÉJJEJIŐR

— Jó napot, Ignác bácsi. Hozza?
Billent a kalapján...
— Jó napot, öcsém. Hozogatom.
— Begombolni a csutkaszárat?
— Minek kérdezed, ha tudod?

A költébfont gyékénnyel, sással a csöveitől foszott tengeriszárakat kötik kékébe mifelénk...
— Hány az a sok, Ignác bácsi?
— Kettővel több, meg gazdagabb az edesapád...

Ignác bácsi tehát nyolcvan esztendő, merthogy edesatyám a nyolcvankettődikbe fordul. Tizenhat holdja volt. Kétszázhatvan forint „kevéseke” öregségi kap, háztáji, két mázsa „fejdagot”, aminek a földjáradékából „fogják ki az árat”. A fia, Vince postás, véle él...
— Hallom, éjjeliőr, Ignác bátyám. Mire vigyáz?
— Kétszázhusz növendék-marhára. Minden éjszakám

egy munkaegységet ér, jó szívvvel virraszok hát...
— De hiszen nyugdíjas. Enélkül nem élne meg?
— A kereset nélkül meg, a munka nélkül nem...
Értem, nem is magyarázza. Egész életében dolgozott, s ha nem tevékenykedhet tovább, az élete értelmét veszti majd el véle...
— Nem hosszú az éjszaka?
— Kurtitjuk, ha hosszú. Kerülök egyet-egyét, azután olvasok. Ha az álom környékez, megint kerülök, míg a pillámrol le nem fújja a szél...
Ignác bácsi „nagy olvasó” — ahogy a könyvtáros mondja — tarisznyaszámra „cserélgeti a tudományt...”
— Mit olvas legszívesebben, Ignác bácsi?
— A vénember nem cserélgeti a szeretőjét, Jókait, Vernét, Dumast, Mikszáthot, meg azt a Zsigmondot...

Móricz Zsigmond olyan közel áll hozzá, hogy a keresztneven szólítja, s ha ismerhetné, hozzáragasztaná a

bácsit is, merthogy hat esztendővel fiatalabb...

— Elolvaslak én téged is...
— És?
— Úgy írod, ahogy van...
Változtass a témán — gondolom —, és elpirulok...
— Lesz-e mit kévébegombolni, Ignác bátyám?
— Csutka már lesz, a cső még a holnapé...

A mélyszántást dicséri, ami második hónapja már mindennap legyőzi az aszályt. De meddig?
— És újságot olvas-e?
— Betűjétől betűjéig.

Észbekap. — Csak azután me ne írjal benne, evvel a gyékénnyel, ahogy a bátyámat, amikor az aranylakodalmát ünnepeztük...
Elkomorodik. Ezt is értem. A felesége már nem él, az emlékezeténél időz, s ezzel a szomorúsággal tud hazafelé. Pár órát alszik még ebéd után, azután nyergel, és kerékpárra száll. Orizni a mindnyájukét. Önként. Olvassa Jókait, Mikszáthot, Dumast, Vernét. No és Zsigmondot.

Améddig a tagjait, s az értelmét bírja...
S ameddig bírja — addig él... T. M.

NEZŐPONT

Ilyenek is vannak...

Az ezer színű és hangú élet néha produkálhat képtelenségeknek látszó eseteket. Hiszen a sokféle embernek sokféle a kedvtelése. Amit az egyik normálisnak és ésszerűnek talál, azt a másik esetleg butaságnak, bogarasságnak itéli. S vannak megint mások, akik az életük nyugalmát, boldogulásukat, vágyuk kielégítését elképesztő dologgal vélik elérni.

Az életnek, a társadalom közösségében élő embereknek van egy kialakult normájuk, közizlésnek megfelelő viselkedési módjuk, erkölcsük. Ehhez próbál igazodni minden józan ember, még ha sokszor nehezebbre is esik az írott és íratlan szabályok betartása.

S ha valaki úgy véli, hogy ezeket már mind végigpróbálta, és egyik se hozta meg számára a nyugalmat, a kiegyensúlyozottságot — nagy kilengésben valami „egyénit” próbál kreálni magának. Valami „remekebb” ötletet akar kivitelezni, de hamarosan azt tapasztalja, hogy szembe találja magát a közvéleménnyel, a közérkölcsevel. Ha ezt észrevette, s mégse bírja elvetni képzelgéseit, egyéni kreációját úgy teszi próbára, hogy róla mások tudomást ne szerezhesenek. Az ilyen tudja, hogy amit tesz, az helytelen, nem természetes, elítéli az emberek, aki ilyet tesz, azt kiközösítik maguk közül. Nem törvényekkel, nem szóval, nem cselekedetekkel, csak egyszerűen úgy néznek rá, mint egy betegre, aki nehezen gyógyítható bajban szenved.

A Kalocsai Országos Börtönből ilyen képtelen szándékáról akarja tájékoztatni édesanyját egy elítélt, hogy ő és egy másik társa egy életre szövetséget kötöttek egymás gyámolítására, szeretetére, gyermekeik felnevelésére.

Erzi ő is, hogy szándéka mennyire helytelen, közvélemény szempontjából mennyire téves elképzelése van. Különben nem kérné az édesanyját titoktartásra. De ha már érzi, mennyire abnormalis a szándéka, ha annyire nagy titoknak tartja fals elképzelését, miért nem kiméli meg az édesanyját tőle? Úgy gondolja, hogy az az időssé asszony, aki felnevelte, akinek rengeteg szenvedést, annyi sok bánatot, gyötrelmet okozott már, és mégis szereti, kibírja még ezt is? „Ha senki nem, ő kibírja! Ha senki nem, ő vállalja a nehezét, mint eddig is vállalta... Ki fogja bírni, mert már annyit kibírt!”

Bizony, ez embertelen, önző álláspont! Egy hálátlan gyermek kegyetlensége a szülővel szemben.

Az édesanyja azt várna már tőle, hogy észre tért. Benőtt a fejelégya, s ime!... Mit szólna vajon, ha megtudná, hogy a lánya nem hazáhozza, az övéhez, hanem egy másik börtönviselt bűnözőhöz akarja kapcsolni az életét? Joggal felvetődhetne a kérdés az édesanyjában: „Hát nem volt elég a lányomnak kint, jaj, megint kik befolyásolják?...”

A szülő, az édesanya nem tudhatja azt, és talán még a lánya se tudja, hogy a hosszas elzártságban, az együttlevők között létrejött bensőséges viszony, ragaszkodás nem lehet tartós életű. Az ember keresi a megértést, a szeretetet. Kiváltképpen az, aki nem érzi magát bűnösnek, csak üldözöttnek, és nem a büntetés sarkallja, hogy „megérdemlem, megszenvedek azért, amit tettem”, hanem valami sérelmet hord magában. Ártatlannak, számkivetettnek érzi magát, nem gondol arra, hogy annyi embernek, annyi ártott, csak arra, hogy most elzárta, és siratja ártatlan önmagát.

Persze aztán, a szabadulás után, amikor az élet száz színben tárul mindenki elé — nem lesz már szükségük egymásra, s belátja, az, akinek előbb javul a sorsa: „képtelenséget tettem. Áltattam a másikat. Nekem jobb nélküle, hiszen még a múltjaink is kegyetlen dologra emlékeztetnek!” S ha nem volna más ok, ez is elég lehet, hogy meggondolják: meggondolatlanul áltatták egymást és önmagukat.

Talán azóta maguk is belátták ezt. Az ilyen „tervező” legtöbbször pillanatnyi fellángolásra történik. Be kell látniuk, hogy hamarosan a terhére lennének egymásnak, és nem a segítségére. S az egymás becsapása miatt könnyen meggyűlölhetik egymást, ez pedig megint nem járna egyikük számára se előnnyel. Ezt később belátni súlyos csapás lenne az önbizalomra, arra a jellembeli tulajdonságra, amely bennük, az előző életük, soruk alakulása folytán már így is eléggé zilált állapotban lehet.

A börtönben az embereknek világosabb, bizonyosabb, mindenki által magyabecsisült célokot kell maguk elé tűzni, s abban kitartani. Ha nem képtelen, különbségekben keresik a megnyugvást, nem fognak csalódnai se másokban, se önmagukban.

— r. sz. —

A közelmúltban az egyik mezőgazdasági munkahelyről megszökött egy elítélt. Nem jutott nagyon messzire. Néhány óra leforgása alatt elfogták. Most ismét börtönben ül, s várja, hogy a bíróság fogolyzókés- és a szökés közben elkövetett egyéb bűncselekményekért ítélezzék felette. A fiatal elítélt több évi börtönbüntetésre számít. De elmondása szerint számára talán sokkalta nagyobb büntetés volt a szökés közben átélt idegtépő izgalom. Soha nem gondolta, hogy ennyi rettegéssel, félelemmel, lelki gyötrellel járjon a szökés. Jurecska József elítélt szomorúan emlékezik vissza a szökés néhány órájának legapróbb mozzanataira is, ahogy ő mondja: a földi pokolra...

TIZENKETTŐRE JÁRT AZ IDŐ, amikor a rekkenő hőségben Jurecskáké, a közeli földéről a gépműhely udvarára vonultak. A telephelyen csend volt és forróság. Aki módját tehetette, árnyékba menekült a perzselő nap elől. Jurecska a gépész oldalánál, keresett menedéket. Hátával a falnak támaszkodva ült az árnyékban. Homlokán apró izzadságcseppek gyöngyöztek, folytak végig az arcán. Bágyadt tekintete hol az udvaron álló Zetoron, hol a gazdaság felé emelkedő víztornyon pihent. Valahányszor a nagy köépitményre pillantott, nyelvvel megnedvesítette ajkát, majd mélyet sóhajtott:

— Döglesztő meleg van. Kezefeljavít letörölte homlokát, majd ismét a Zetor felé bántul:

„Jó volna a traktorra patnani és megcsapatni magamat a levegővel.” De elvetette ezt a gondolatot és a következő pillanatban már így dünnyögött:

— Hülyeség... De a Zetorról nem bírtam többé levenni a szemét.

Elbűvölte az előbbi elképzelés és a szája hiába mondta ki, hogy ez hülyeség. Már nem bírt magán uralkodni. Vonzotta a gép. És ő engedelmeskedett. Már a Zetoron ült, s indított. A gép pöfögésére megrettent. Balkeze a volánt, jobbja a sebességváltót szorította. Társai felé tekintett, akik ügyet sem vetve rá, hűsölve töltötték a pihenőjüket.

„Es a felügyelőki!” Izgatottan körültekintett. Sehol senki, csak az ézbontó pokoli hőség...

Fémes koppanással kattant a sebességváltó. A Zetor neki-rugaszkozott, s vele együtt megmozdult a levegő. Abban a pillanatban, hogy Jurecska arcát megérintette a légáramlat, mosolyra derült az arca.

Mind gyorsabban és gyorsabban forogtak a kerekek. Amilyen rohamosan fokozódott a tempó, olyan gyorsan csökkent Jurecska józansága...

AZ ÉPÜLETEK KÖZÜL A KIJUTVA, már teljes sebességgel rohant a hepehupás dűlőúton. Mintha korbáccsal hajtanák, száguldott a Zetorral. Most már nem élvezte az arcába csapódó hűvös légáramlatot. Mosolya is kétségbeesett, ijesztő vonásokká torzult. Szemét a távolba meresztette. Ekkor, ebben az izgalommal végsőkéig felcsigázott pillanatban vad erővel tört rá a kísértő gondolat: „mi lenne, ha hazáig meg se állnék?”

— Örült!... — kapott a fejéhez. — Örült! Örült!... Az vagy, mert csak az örült szánja el ilyesmire magát — mondta csendesen, szinte siró hangon. Azóta, hogy megszökött, ekkor először gondolt elítélt társaira: — Egyesek most bizonyosan drukkolnak nekem, a semmirekélők talán hősnek tartanak, csak lennének itt velem és éreznék meg ezek is ezt a „hősiességet”, ezt a gyalázatos, gyáva rettegést! Egy se gondolna a szökésre többet! Az okosabbak bizonyára örültek tartanak... És megvetnek, hogy kihívtam a felügyelőt haragját, hogy velük szemben is bizalmatlanságot, gondot és bajt okoztam. Hogy tettem ilyet? Hamarosan tárgyalták volna a harmadkedszemesemmet, de így... előbb tárgyalhatják az újabb bűncselekményemet...

— Örült!... — kiáltotta és teljes erejével a fékpedálra taposott. Éles csikorgással állt meg a Zetor. Hatalmas porfelhő kavargott a nyomában, szinte teljesen beburkolta.

— Örült!... — ismételte, de most már nem olyan határozottan, mint ahogyan azt az előbb tette. Fújta egyet, majd a Zetor ülésén elfordulva, röpke pillantást vetett hátra. A por lassan leülepedett és semmi mozgás, seholy teremtett lélek.

— Itt a soha vissza nem téró alkalom — gondolta. — Gyerünk! Rajta! Mire vársz?! A sebességváltó felé nyúlt. s a keze megállt a levegőben. Hallott ő már egy-két szökésről, de általában a gazdaságok területéről nemigen tudtak messzebb jutni a szökevények, pedig azok se akármilyen legények lehettek...

— Nyomás, Joci! Fordulj vissza! — biztatta magát. — Már bizonyosan keresnek téged is, meg a traktort is... Az ám, de én Zetorral vagyok! Nekem könnyebb, mint azoknak, akik gyalogosan akartak megszökni... Vagy nehezebb?... Eji!

EGÉSZ TESTÉBEN MEGREMEGETT, majd hirtelen támadt forróság öntötte el. Hasonló érzésben már máskor is volt része. Egy éjszaka, amikor Dezsővel, a fivével, feltörték egy gépkocsit és addig rohansztráltak a pesti utcákon, amíg a benzint tartott. Egyszeriben úgy érezte, mintha újra ennek az éjszakának izalmát élné át... Benyomta a kapcsolókat. A Zetor megugrott, s vágatni kezdett. Nem volt már visszaút.

— Gyerünk! Gyerünk! — sziszegte mint egy félőrült. — Gázt! Gázt! — kiáltozta túl a motor zúgását, s nyomkodta, rángatta a kormányt, mintha ezzel is fokozhatná a sebességet.

Hűvös légáramlat csapkodta arcát, mégis mire a pesti mű-

Verejtéke a szemébe folyt, csippte. Csend volt a közelben, távolabb a mezőn a bibicék zajongtak: „Büvik... büvik...” Mintha a szomszédos rét minden bibice ide gyűlt volna, hogy bosszantsa, kikiabálja szegényét. És fölötté a fán egy szarka is rákezdte. Mintha a nevéit kiabálná: „Jurecska! Jurecska!” Szédülten lökte be a gázadagolót: „El innét! Mindegy hová, csak minél távolabb.” Felzúgott a Zetor motorja, s folytatódott a reménytelen rohanás.

Összeszorította fogait és görcsösen markolta a volánt. Halántéka mögött apró kalapácsok kopogtak, tompán. Fülében a kísérteties értelmet nyert madárhangok... Háta mögött minduntalan üldözőit vélte közeledni. Üldözötte a büntudat táplálta képeket, mely nem szól, nem lő, csak kísér félelmetesen.

NYOMASZTÓ IDEGKIMERÜLTSGÉBEN érkezett egy zombékos területre. Csak akkor eszmélt fel, hogy tulajdonképpen hol jár, ami-

úthoz ért, a szökéssel párosuló iszonyatos izgalomtól merő veríték volt az egész ember. A betonútra kanyarodva, még jobban hatalmába kerítette a félelem. Többször megremegett, s azt vette észre, hogy a hőség ellenére vacognak a fogai. Kétségbeesett, kínzó gondolatok törtek rá.

Jaj!... A szökés nem szabadulás!

Mostmár egyre sűrűbben tekintett körül. Az országút üres volt, de most hirtelen egy kék színű Warszawa bukkant fel mögötte. Oly hirtelen jött elő a semmiből, mintha most a betonút valamelyik repedése dobta volna fel.

— Végem van! — rémült meg Jurecska, kétségbe eseten rántotta félre a kormányt, s vitte le a Zetort a földek közé a dűlőre.

A faszor hűvösében megállította a traktort, hallgatózott. A szíve a torkában dobogott. Fent az úton a sebesen közeledő gépkocsi egyre növekvő félelemmel töltötte el. Jurecska felállt a traktoron és a fák sűrűjén át a betonút felé leste.

A KÉK WARSZAWA ZÜGVA KÖZELEDETT. Öt-száz, sőt már csak kétszáz méterre van! „A vezető most veszi le a lábát a gázzól és fékez! Mindjárt csikorognak a kerekek... Kicsapódnak az ajtók és a kocsiból fegyveres rendőrök ugrálnak elő...” — borzongatta a képzelete. Már a száján volt a szó: „kérem, én nem akartam szökni!”, amikor fent az úton nem csökkenő sebességgel elshant a félelmetes gépkocsi. Benne nevetgélő utasok, bizonyosan turisták ültek.

— Örült!... — kapott a fejéhez. — Örült! Örült!... Az vagy, mert csak az örült szánja el ilyesmire magát — mondta csendesen, szinte siró hangon. Azóta, hogy megszökött, ekkor először gondolt elítélt társaira: — Egyesek most bizonyosan drukkolnak nekem, a semmirekélők talán hősnek tartanak, csak lennének itt velem és éreznék meg ezek is ezt a „hősiességet”, ezt a gyalázatos, gyáva rettegést! Egy se gondolna a szökésre többet! Az okosabbak bizonyára örültek tartanak... És megvetnek, hogy kihívtam a felügyelőt haragját, hogy velük szemben is bizalmatlanságot, gondot és bajt okoztam. Hogy tettem ilyet? Hamarosan tárgyalták volna a harmadkedszemesemmet, de így... előbb tárgyalhatják az újabb bűncselekményemet...

DÜHÖGTEN HAJOLT A KORMÁNY FÖLÉ, a nyakán kidagadtak az erek, tarkóját égette a napsütés.

kor elakadt a Zetor. Először hátra, majd előre, azután újra hátra menetben akart kijutni a süppedős pocsolyából. Nem sikerült. Hiábavaló volt minden kísérlet, a kerekek egyre mélyebbre ásták magukat, míg végülis lefulladt, megállt a motor.

Csak pillanatnyi volt a csend. Valaki megszólalt a háta mögött.

— Mi az, bedöglött? — Utólrétek! — rettent meg rémülten a szökevény.

Vérbeborult szemmel bámulta a két tízéves forma fiúcskát, akik a traktorhoz közeledtek, de a feldúlt arcú férfit látva megálltak. Távolabb egy asszony állt... „Ezektől nem kell tartanom” — gondolta. Aztán, hogy valami ürüggyel eltűnhesen a környékről, így szólt a gyerekekhez:

— Mondjátok, merre van legközelebb telefon?

— A vasutasoknál — mutatott a bakterház felé a fiúk. Jurecska neki iramodott. Szaladt ahogy csak a lábait bírták. A vasutasházat nagyívben elkerülte.

Néhány kilométernyi rohanás után egy szőlőskerthez ért. A fák árnyékában hirtelen megtorpant. Szájából fújttatva

tört elő a levegő, lábszárai remegni kezdtek. Ugy érezte, mindjárt összeesik.

Csak egy pillanatra roskadt le a földre, bár a kísértés túl nagy volt, hogy hanyat feküdjön, elnyújtózzék és egyet pihenjen... Pihenjen?... Nem lehetett! A félelem talpra állította.

TÜL A LOMBOKON felerre meszelt présház fala villant... A szökevény settenkedve indult óvatosan, szinte lábujjhegyen haladt az épület felé. Megállt, és egy fatörzs mögül előre leste. Felt. „Fegyveres öröket is rejthet a házikó... De az is lehet, hogy valami izmos parasztember van odabent. Az ördögbe is! Lehet, hogy törbe eszem?”

Kövíd toprénges után mégis oda lopakodott az épülethez és belesett a poros üvegen. Seholy senki és semmi. Csak egy zománcozott kancsó és néhány pohár állt a gyalulaton asztalon. A falba vert szögön kockás ing lógott... — Az inget megszerzem... benne nem ismernek úgy fel... A következő pillanatban megiszonyodott ettől a gondolat-

— Még mit nem! Hát nem volt elég a bajból?

DE AMILYEN HIRTELEN JÖTT, olyan gyorsan ellillant a józansága. Nekiesett az ajtónak. A jóra süketen és vakon egyetlen vad ösztöntől korbácsolva: „akárhogyan hazaérni, akármilyen áldozat árán is, de hazaérni!”

Megszerezte az inget, sőt még egy kerékpárt is ellopott, s mostmár azzal folytatta útját. A lopás még jobban feldúlta amúgyis zilált lelkiállapotát. Kétségbeesetten eszmélt arra, hogy a szökés és a lopás édesestevérek!... Irtózva gondolt a történetekre, s annak félelmetes következményeire...

A BÜNTUDATTÓL KÁBULTAN folytatta útját. Már jó ideje kerekedett, amikor egy helységjelző táblát pillantott meg távolban, az út jobboldalán: „Ez már Pest!” — gondolta, de ez se tudta felvillanyozni. Erélyesen taposta a pedált, mint aki egész életére kerékpározásra van ítélve. A táblához ért, rápillantott:

— Budapest... — olvasta közömbösen, de már ennek se tudott örülni. Céltalanság, kilátástalanság lett urrá rajta. Lelkileg teljesen összetörve hagyta maga mögött a táblát. Kétségbeesett kérdések meredtek eléje: „Tulajdonképpen miért is akartam én mindenáron Pestre jönni?” Szomorúan nézte az utat.

Fáradtan, elcsigázva karikázott meg néhány száz métert, és ekkor egy fehérkesztyűs rendőrkezd lendült a magasba előtte.

Megálljt parancsolt. N. F.

GURIGA A KÉPESSKÖNYV

A strand platinaszőke homokján hevereszem, hátamat odakinálva a napnak, közben olvasok, hogy addig se unatkozzam. Igaz, nem könyvet forgatok, de az olvasmány így is izgalmas, egy tetovált ifjú képeskönyvtestét böngészem. A vállán kezdem, ezt kinevezem első oldalnak, bár természetesen tetoválta fején is akad olvasnivaló. A csapzott frizura alatti, gyulladtan gunyos tekintetre csaknem rázuhan a rövid homlok, utálkozó kis mosollyal figyel, hogy portyázom, ellátva magam szellemi táplálékkal.

Nos, vállán a büszke hidalgónak, órnagyi rendfokozat pompázik, ilyen fiatalon, így kitűnni, nem lebecsülendő dolog, szinte félek, hogy rámszól, miért nem tisztelgek neki.

Az órnagy úr balkarja a következő oldal, itt már több az olvasnivaló, egész ujjhegyig tele van írva, rajzolva. Főn a muszklínál, az elmaradhatatlan Popey, a „Bún az élet” című jelmondaton ülve pipázik, lejjebb megható sorok, István királytól eltulajdonítva. „Ha isten velem, ki ellenem.”

Isten barátjának alsó kar-

olvasható a mellkas jobb felső részén. „Mindenem a nő” — állítja valamivel odébb. Hogy milyen krapek, annak más helyen kell eldölnie, de hogy hazafias krapek, az biztos. Lola fölött ugyanis hatalmas régi magyar címer, babérágakkal körülvéve.

De a mamáját is szeretheti ifjú magyarrunk, mert a jobb karján ott a vallomás: „Szeretek, édesanyám”, sőt le is van rajzolva, igaz, kicsit fiatalra sikerült, valószínűleg lánykori a kép.

Mi is van még a jobbkaron? Oh, sok minden. Mindenekelőtt két, egymást görcsösen szorító kéz, vértől csöpögő kezek, ami nem is csoda, hiszen a szöveg szerint „vérszerződésről” van szó. Azt is megtudom, hogy Árpád kései utódjának öccse is van — mindent kibeszél ez a gyerek, és egy rejtélyes mondat így szól: „Szabadulásom emlékére, 1960”.

Most azonban már kezdem unni az elejét, szeretnék tovább lapozni, kíváncsi lennék, milyen olvasnivaló van a hátn. De a jó istennek sem akar megfordulni, így hát végigszaladok a lábán. Mert ott is van egy és más, a bal lába-

szárán alul kés, tör, karabély — aggódom sorsáért, nem úgy néz ki, mint akinek fegyverviselési engedélye van. A jobb lábába egész csapat görli csim-paszokodik, és itt található hivallás labdarúgás iránti rajongásáról is. A térdkalácsa alatt az olvasható: „Hajrá, Dózsa!”, de az át van húzva, s a kalács fölött dacos kijelentés cáfolja a korábbi tévelygést — „Hajrá, Fradi!” — olvashatjuk kétszer is egymás után.

De hát fordulj már meg — kérlelem magamban — ne légy ilyen konok, még olvas-hatnékom van!

Nem érdeklí nyomorom, így lassan elszunnyadom, de hirtelen, mintha kigyó csipne meg, fölriadok, azt álmodom, hogy tetoválnak.

Tévedtem, viszont a szomszédomnál komoly munka folyik. Megérkezett néhány barát, körülülük, egyikük éppen a hátát bittykóli. — Aha, úgy látszik, a kézirat még kiegészítésre szorul, azért nem mert vele dicsekedni. Ez közben hallom a mestert engedezni: — Ne fázz, Guriga, olyan szép lesz, mint a kis Jézus, lefőződ még a sánta Fricit is. Csaknem belefájdul a szívem. Hogy lehetne a sánta Fricihez hozzájutni? Mostanában kemény vizsgáim voltak, sokat tanultam. Vágnom valamilyen könnyebb olvasmányra... N. S. J.

Jó a szabad élet

Néhány hónapja, hogy szabad ember vagyok. Kevésnek tűnő idő, mégis olyan sok a mondanivalóm. Reggel kiléptem a börtön kapuján, és 9 órakor már a Budapesti MAV Igazgatóság munkügyi osztályvezetőjé beszélgettem velem. Ő volt, aki 40 hónap börtön után, először elvtársnak szólított. — Későbbiekben nemcsak a megszólítás, a szellem is igazolta, hogy milyen rendes emberek közé kerültem vissza. Kérelmemre a KPM hozzájárult foglalkoztatásomhoz. Közölték velem, ha orvosilag alkalmasnak találják, letartóztatásom előtti munkakörben fogjak alkalmazni, forgalmi szolgálattevőként. Kaptam szabadjegyet is, és elutaztam a Nyiregyházi Járási Kapitányságra.

Ertesítették a kapitányság vezetőjét is, hogy a MAV létszámába tartozom, és korábbi beosztásomban fogok dolgozni, támogatásomat kérték. Visszakaptam személyi okmányomat, és ezután indultam el haza. Mikor beléptem, feleségem felállt, megöleltük egymást. Nem tudott szólni egy-künk sem. Vállamra hajította fejét, és sirt szóltanul, mint egy gyermek. Fájdalmunknak a szomszéd néni érkezése vetett véget.

Kedvenc ételém a gulyás és a töltöttkáposzta. Ezzel várt a feleségem.

Másnap jelentkeztem szolgálatra Budapestben, és 3 nappal hazaküldtek feleségemhez. Visszatérve megbeszéltek velem a tennivalókat, felhívták figyelmem a szakvizsgák letételére. Hosszú hónapok szorgalmas munkája szükséges ahhoz, hogy a forgalmi szolgálat ellátásához előírt törvényerejű utasításokat elsajátítsa a MAV-dolgozó.

Később írásban és szóban tettem bizonyosságot arról (igen jó eredménnyel), hogy korábbi munkaköröm betöltésére alkalmas vagyok. Örömeim adott kifejezést a vizsgáztató bizottság, gazdag eredményeket és sikert kívánt munkámhoz.

Olyan sok a tartózkodásom, érzem, törlesztemem kell. Szeretnék dolgozni, nemcsak pénzért, hanem becsületből is.

Magamról csak annyit: nagyon jól érzem magam. Sorom illetően, a Parancsnokság is juttatott olyan tapasztalathoz, ami igazolja, nem volt hiába az a sok fáradozás, amit azért tettem, hogy ember legyenek újra az emberek között. Volt elítelttársaim felé csak annyit: ha vétettek a társadalmi együttélés szabályai ellen, amit tettem, embermórára vállalják azt. Igyekezzenek úgy élni: viselkedni és dolgozni, hogy méltók legyenek a bizalomra.

Higgyék el, érdemes. — Jobb tisztelni a törvényt, mint félni.

Papp Lajos

MAV forgalmi szolgálattevő

KECSKEMÉTRE: Abaházi Margit elítélte „Egy a sok közül” című életregénynek mondott, hét terjedelmes oldalt betöltő írását saját nem közölhetjük, mert a sok ismerése mellett is hiájával van az őszinteségnek. Valahogy a dicsekvés érződik belőle inkább, mint a jóbelátás: szép szavak, hogy meghatódjanak tőle. De az egészről a jövőbeni terveinek, elhatározott szándékának még csak a körvonalai se látszanak.

Persze, akiben az elhatározás erős, s az aki következetes önmagával szemben, azt a mások kételkedése se bírja visszaretenteni a kitűzött céljától, a helyes úttól. Ezért hát erre a hosszú beszámolóra, az előző évek tapasztalataiból ítélve, azt mondjuk: legyen ereje és akaratja az ígéreiteit keresztül vinni. Hiszen utóvégre is, elsősorban önmagának válna javára, ha hűen ki tudna tartani elhatározásait mellett.

Végezetül: rövidebb kis írásokat, a saját és az elítelt társai életéből és írma, mint más elítéltek hasznos írásait is, szívesen közöljük.

NELSON ALGREN:

A fivérek háza

Dávid egész nap mozdulatlanul feküdt a priccen, gondolatai messze szálltak — oda, ahol csupa boldogság, ragyogás minden. Behunyt szemmel újra maga előtt látta a végtelen prérít. Látta a csendes, ódon házat, amelyben született, a házat, ahol anyja dolgozott és imádkozott. Látta az árnyékos verandát és a gondozott, zöld pázsitot. Látta a napsütötte udvart és benne a magasba nyúló orgonabokrokat. Látta a nyájas rétet, ahol a hatalmas tölgyfa áll. Látta a ringó búzáblát, amint a lehajló éggel összeér, és érezte a föld felett suhanó felhők szélhözta szagát. Emlékezett még, hogy játszott ott, mint kisfiú, a tűző nyári napon: mint jajongott a szél téli éjeken: mint szállingóztak a barna ősz hirdető száraz levelek: és tavasszal milyen szöke lett a világ, minden oly zsenye és zöld, olyan ifjú és romlatlan, oly különös és édesborzongató: Kinyitotta a szemét. Dávid azt gondolta: „Vissza akarok menni.”

Dávid egész éjjel ébren feküdt, szívében emlékek, bűnbánat, remény. Őt hónap múlva szabad lesz újra, szabadon lélegezhet, élhet megint. Visszatérjen-e a városba? Egyszerre gyűlöletet érzett, gyűlölte a sokarcú várost, a keskeny utcákat, a sötét sikátorokat, a rikoltozást: de legjobban az embereket, akik őt kihasználják. Engesztelhetetlenül gyűlölte őket, mint valaha — a fivéreit. A fivérei... forduljon-e hozzájuk könyörögve, hadd térhessen haza? Vagy ne kérjen semmit — csak induljon el, vissza a házhoz, melyet oly jól ismer, és amely egykor tárt kapukkal várt rá? Vajon fogadnák-e ölelő karok? Ki tudja... Négy erős férfi. És kőszívű mind a négy.

Dávid egész télen ott hordozta lelkében a szabadulás képét, és úgy végezte kötelességét. Szomorú volt a hosszú tél, de őt éltette a remény. Honvágya nőttön nőt. Számlálni kezdte a vánszorgó napok óráit: aztán a lassan telő órák perceit: és végül már a múlt másodperceket is számolgatta.

Mert érezte Dávid, hogy új élet küszöbén áll — ezek a végső napok, órák és másodpercek már utolsó mérföldkövei a tisztátalan múltnak.

Aztán eljött az április, lejárt a büntetése, és az élete újra kezdődhetett. Egy napos déli előtt a nagy törvényeségi épület összes ablakát kinyitották. Egész télen zárva voltak, de most szélesre tárták valamennyit. És ugyanaznap reggel történt, hogy Dávid visszakapta a szabadságát. Ott állt a bíró előtt, sapkája kezében, a nyitott ablakon át beszökö szellő beletúrt hajába, és ő ígéretet tett: ezentúl másképp fog élni, mint annak előtte. Háromszor állt már — Dávid itt. Háromszor ígerte meg a múltban azt, amit most is megígért.

Kilépett a napfényes utcára, hunvorgott. Milyen különös érzés: a szabad ég alatt járni! Milyen édes maga a lélegzet is! Nem győzött elég mélyeket lélegezni. Futásnak eredt. Futott, de nem sokáig.

Kinn aludt a mezőn aznap éjjel, mérföldekre minden emberlaktá helytől. Hajna felé egyszer hirtelen felébredt, s a félelem jeges kézként markolt a szívébe: úgy érezte, ismét a priccen fekszik, a börtönben, és a ketrebebe zárt rabok nehéz párja lengi körül, mint nyomasztó, szürke felhő. Felpattant fektéből, szívet félelem táncoltatta. Teljes fél perc is beletelt, míg feleszmélt: aztán a távolban egy tanya vagy pajta derengő fénypontját pillantotta meg, és megnyugodott. De miáltal figyelte, az apró fénypont kihunyott — és újra elalvás előtt ismét rátört a félelem: félt, bár nem is tudta, mitől.

Együtt kelt a nappal, s a halványkéken érkező reggel már úton találta. És aznap öröm kísérte útján. Olyan csodaszép volt minden körülötte, hogy legszívesebben éne-

kelt volna. Dávid azonban nem ismert dalokat. Életében ritka vendég volt a nevetés. Dalolni szeretett volna, és ugyanakkor sajnó fájdalom járta át meg át. Mintha csak lelke látszólag ujjongva szárnyalna fölfelé, pedig titokban bánat émszli.

Tizenhét napon át vándorolt Dávid, és úgy érezte, most, végre hazatér. A tizenkét nap délutánján érkezett a hatalmas tölgyhöz: és mivel ifjú korában annyiszor megpihent árnyékában, most is leheveredett alája. Az apró, lelapult fűszálak tenyerét csiklandozták, és az ujjai között bújtak elő. A fényben hosszú árnyak remegtek.

Egyszer, mikor még tizenkét éves sem volt, Dávid egy teljes napra megszőkött hazulról, és fivérei találtak rá, alva, épp itt, e fa alatt. Jól emlékezett rá, mint sirt az anyja összeszagotott ruhái láttán, amikor hazavitték. De az anyja immár nincs többé ott. Nem lesz ott ma este. Az emlékek álomba ringatták, és amikor felébredt, már alkonyodott.

Pillanatnyi nyugtalanság fogta el: — az ébredés percében gyakorta érzik ezt azok, kiket gúny és megaláztatás oly sűrűn ért. Aztán talpra ugrott, és lerázta azt az érzést, hisz néhány lépés csupán, és célhoz ér. Hanem a belső szorongás valahogy mégis megmaradt.

Amint az alkonyi homályban lépkedett, fiatal gyümölcsös mellett haladt el, és cse-resznyevirág illata áradt felé. Balra, valahol álmittas galamb hallatta halk, türelmes szavát. A holdsarló felbukkant a préri széle fölött: éjszaka volt.

Ó, édes május, illat, bódító,
Ó, puszta éj, sötét, aranyló,
S a lépcső mentén orgona — ó!
Hozol-e, tavaszt, gyógyírt sebemre?
Enyhülést beteg, sajnó lelkekre?

Holdsugár-fátylon át ötlött szemébe a ház. Mily békésen várakozik! Sötét csuklyás apáca, ajkán imával térdepel szikrázó csillagok alatt, lehajtott feje körül a holdfény glóriája. Mily békésen várakozik! Az utolsó ott töltött éj emléke most újra kísért. Fivéreitől körülvéve állt az udvarban akkor este, mint riadt, foglyul ejtett vad. Jesse verte meg — köröttük a fivérek sötét farkas-gyűrűje, mohón leső szemek. Milyen szegénytelen is volt az egész!

A konyhában most lámpa ég. Férfiak beszélgetnek odabenn. A kerítéshez dől, feszülten hallgatózott: hangok érkeztek hozzá, lassan kigyózó mormolás, végtelen hullám, mely hol elcsitul, hol megtörik, a csend mélypontját sosem éri el, tisztán érthetőség sosem emelkedik. Szántottak egész nap, meglehet, Szántották a barna földet.

Olyan furcsa lett egyszerre valami. Egyszerre megváltozott valami, láthatatlanul valami idegenné vált, ellenségessé egyszerre. Úgy érezte, teste-lelke beteg.

Csupasz falak köröskörül,
Fivérek ülnek ott talán,
Az asszony, ki itt élt valaha,
Régmúltak emléke csupán.
A sárga gyertyaláng meg-megremeg.
Feljő a púpos hold lomhán,
Az ő arcát himbálja felém a sötét,
S én vágyom a régmúlt után.

Valaki közeledett. Jesse volt, megismerte a lépéseit: Dávid a kapuba kapaszkodott erőteljesen. Jesse... mennyi erő, mennyi kedvesség sugárzik róla! Testvéri szeretet fojtogatta, turkát szorongatta a szeretet. Jesse szólt hozzá: s ő nem tudott felelni.

— Mit akar itt? — kérdezte Jesse.
Dávid csak a fejét tudta felelni, hogy a másik az arcába lásson. Jesse ráismert.
— Nos, mit akarsz hát? — ismételte.

Visszaélt a bizalommal

Két évvel ezelőtt, amikor nyugdíjba ment, a vállalatnál meleg ünneplésben részesítették. Kollégái virággal, csokoládéval kedveskedtek neki, s a vállalatnál pénzzutalmat kapott. Tizenhárom évig dolgozott ott, s felettesei, kollégái egyaránt elismerték szorgalmát, becsületességét, szaktudását. Gizike „tarifár” volt a vállalatnál, a MAV-szállításokkal kapcsolatos ügyeket, kifizetéseket intézte.

Bíztak benne

Vakon bíztak benne. Gizike — sosem volt férjnél — édesanyjával és húgával élt együtt. Mintapéldánya volt a lelkiismeretes tisztviselőnek, aki vállalata érdekeit tartja mindenekfelett szem előtt.

Gizike ugyan két éve nyugdíjba ment, de nem vált meg a vállalatától.

— A maga szakértelmére, munkaszerepére továbbra is szükségünk van — mondotta főnöke.

— Ezentúl is bejárhat a nyugdíjasok számára biztosított időben, 500 forintért...
És Gizike időnként bejár, aki legmerészebb álmaiban, s végezte tovább munkáját, közmegelégedésre. Néhány héttel ezelőtt a főigazgatósgy reviziót tartott a vállalatnál. Aznap, amikor a pénztárt el-

lenőrizték, Gizike 400 forint körüli összeget vett fel a MAV-nak kifizetett díjkülönbözet címén. A revizor a bejelentést kereste, amelynek alapján kiutalták ezt az összeget.

— Gizikénél van, évek óta ő őrzi a bizonylatokat — kapta a választ.

A kíváncsi revizor

A revizor azonban kíváncsi ember volt, és meg akarta nézni a bizonylatokat. Gizike csak nagy nehezen, többszöri unszólásra vitte be a pénzügyi osztály vezetőjéhez az utolsó hónapokban felvett összegek bizonylatait. S amikor odatette az íróasztalra, a pénzügyi osztály vezetője, aki hosszú évek óta először nézte meg jobban ezeket az írásokat, el-sápadt.

— Mi ez, Gizike? — kérdezte izgatottan.
Gizike lesütötte a szemét, aztán a harmadik kérdésre halkán csak ennyit rebegett: — Sikkasztottam...

— Mennyit?
— Huszonhatezer forintot.
A pénzügyi osztály vezetője, aki legmerészebb álmaiban, s végezte tovább munkáját, sem képzelte volna el, hogy Gizike ilyesmire vetemedik, még most sem hitt volna, ha nem árulkodnak a hamisított belégek.

Gizike, „a becsületesség mintaképe”, a főkapitányságra került. S vele együtt a MAV-nak sok-sok díjkülönbözeti felszólítási bizonylata, amelyeket Gizike magánál őrzött és amelyekre — meg-hamisítva azokat — az elmúlt évek során nem 26 000, hanem 225 000 forintot vett fel.

Hogyan tudta több mint tíz évben keresztül a csalásokat és sikkasztásokat leplezni nélkül, hogy rájöttek volna?

— Biztak bennem — felelte lakonikus rövidecséggel Gizike és a vizsgálatok során kiderült, hogy igazat mondott. A kiutalások alkalmával évek óta senki sem nézte meg ezeket a durván hamisított bizonylatokat, elég volt, hogy Gizike csak a kezében tartás azokat, s a kiutalást szó nélkül aláírták. Ellenőrizni már senki nem ellenőrizte. Gizikét ellenőrizni?

Nem ellenőrizték

Ó pedig évről évre hangyaszorgalommal sikkasztotta el a jogtalanul felvett évi 20—25 ezer forintokat, havi fizetését, illetve később nyugdíját, 2000—2500 forintokkal egészítve ki. Ide vezet az ellenőrzés hiánya, a túlzott bizalom, amivel egyes személyek rutul visszaélnék.

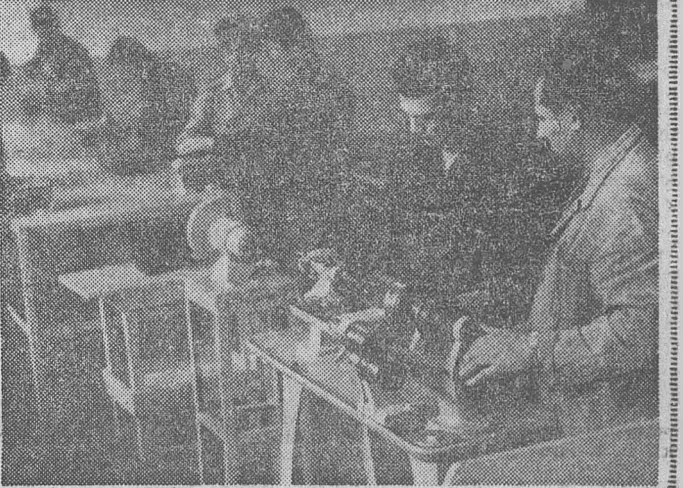

Munkában, fegyelmezet magatartásban egyaránt példamutató. Osztormann Béláné elítélte. Tíz esztendeje tölti börtönbüntetését.

— Nagyon hosszú és keserves volt számomra ez az év-tized — mondotta. — Egy életre szóló tanulság.

Jövő év elején esedékes lesz a harmadkezdmény tárgyalása.

— Bizom abban, hogy a hátralevő esztendőket nem kell letölteni és tavaszra újra szabad leszek.

Új politechnikai műhelyt adtak át Tökölön a flatakorúak munkabélyén. A gépekkel, satukkal, gyalukkal és sok egyéb szerszámmal felszerelt teremben szakemberek irányítása mellett megkezdődött az oktatás.

Jelenet a filmből: Temessy Hédi, Békés Rita, Agárdi Gábor, György László, Kiss Manyi, Maklári Zoltán.

get... — hadartam, csak úgy ten keresztül napi egy pengő vaktában és taláalomra, mert és hatvan fillért kerestem! olyan siket volt így a verandán a nagyságos asszony öröme.

— Köszönöm... — lehelt annyi találatkőnemen s kezét miénny. egyszerűen sárán.

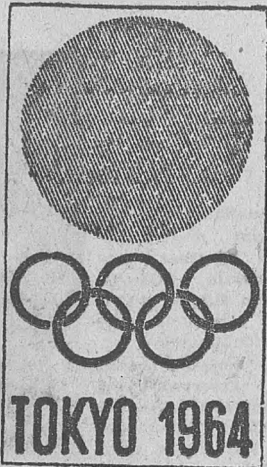
A Szolnok Megyel Börtön női varrodájában örkítette meg fénykepezőgépünk ezt a sivár pillanatot. A varróegyen a csikkek tömkelege, cigarettás doboz mellett kenyér és különböző ételmaradékok hevernek. Ez a rendtelenség mindenesetre nem válik díszére az itt dolgozó elítélteknek!

SPORT

Tizenhat sportágban 197 versenyző

Most már nyugodtan alhatnak, kizárólag az olimpiai előkészületeknek szentelhetik idejüket azok a sportolók, akik az MTS és a MOB együttes üléseinek határozata alapján október 10. és 24. között részt vesznek Tokióban a XVIII. nyári olimpiai játékokon.

Egri Gyula ismertette a küldöttség összetételét, amelyben eddig 159 férfi és 34 női versenyző kapott helyet (négy sportoló kijelölése még hátra van), ezenkívül 29 edző, 16 játékvezető és versenybíró, 2 orvos, 6 gyűrő, továbbá 9 vezető és 15 technikai segítő.

Az egész olimpiai csapat 274 személyből áll. Az előadó ismertette a válogatás helyzeit, az egyes sportágak helyzetét, s rámutatott arra, hogy a szakemberek száma a vezetők rovására ezúttal nagyobb, mint az eddigi olimpiákon volt.

Közölte végül, hogy az olimpiai küldöttség két részletben, szeptember 22-én és október 2-án indult, illetve indul el Budapestről a KLM, egyenként 137 személyt befogadó repülőgépen és 17 óra alatt teszi meg a Budapest-Tokió utat. A versenyzők névsora a következő:

ATLETIKA
Férfiak: Csutorás Csaba, Eck-schmidt Sándor, Góri István, Gyulaf István, Havasi István, Kiss Antal, Kulcsár Gergely, Mácsár József, Mecsér Lajos, Mihályfi László, Nagy Szigmond, Pinter János, Rábai Gyula, Rozsnyai Huba, Simon Attila, Sütő József, Szécsényi József, Varju Vilmos, Zsivótzky Gyula.

Nők: Bognár Judit, Heldt Erzsébet, Kazi-Olga, Skultéty Etia, Komcsák Jolán, Munkácsy An-tonia, Nagy Zsuzsa, Markó Margit, Antal Márta, Stugner Judit, Such Ida.

Birkózás
Alker Imre, Bajkó Károly, Kiss Ferenc, Hollosi Géza, Kozma Istvan, Polyák Imre, Reznák János, Ruzmayer Antal, Varga János, Vigh Imre.

Kajak-kenu
Férfiak: Fábian László, Gyűrű Endre, Hajba Antal, Hesz Mihály, Kamecsai Imre, Kovács Kálmán, Meszaros György, Parti János, Soltész Árpád, Szenté András, Szóthosi Imre, Törő András.

Nők: Benkő Katalin, Jantolecz Iona, Roka Mária.

Kerékpár
Bicskey Richárd, Habony Ferenc, Juszko János, Mahó László, Megyerdi Antal, Meszáros András, Stámusz Ferenc.

Kosárlabda
Boháty Miklós, Bencze János, Gabányi László, Glatz Árpád, Greminger János, Haán András, Kanyal Tibor, Koczka Pál, Lendvai Odón, Pótki György, Prieszoi József, Rácz János.

Labdarúgás
Bene Ferenc, Dunai II. Antal, Farkas János, Gelei József, Hász Kálmán, Káposzta Benó, Katona Sándor, Komora Imre, Csernai Ferenc, Nagy György, Nagy István, Nógrádi Ferenc, Novák Dezső, Orbán Árpád, Orosz Pál, Palotai Károly, Szepesti Gusztáv, Szennmihályi Antal, Varga Zoltán.

Férfiak: Csutorás Csaba, Eck-schmidt Sándor, Góri István, Gyulaf István, Havasi István, Kiss Antal, Kulcsár Gergely, Mácsár József, Mecsér Lajos, Mihályfi László, Nagy Szigmond, Pinter János, Rábai Gyula, Rozsnyai Huba, Simon Attila, Sütő József, Szécsényi József, Varju Vilmos, Zsivótzky Gyula.

Nők: Bognár Judit, Heldt Erzsébet, Kazi-Olga, Skultéty Etia, Komcsák Jolán, Munkácsy An-tonia, Nagy Zsuzsa, Markó Margit, Antal Márta, Stugner Judit, Such Ida.

Férfiak: Csutorás Csaba, Eck-schmidt Sándor, Góri István, Gyulaf István, Havasi István, Kiss Antal, Kulcsár Gergely, Mácsár József, Mecsér Lajos, Mihályfi László, Nagy Szigmond, Pinter János, Rábai Gyula, Rozsnyai Huba, Simon Attila, Sütő József, Szécsényi József, Varju Vilmos, Zsivótzky Gyula.

Nők: Bognár Judit, Heldt Erzsébet, Kazi-Olga, Skultéty Etia, Komcsák Jolán, Munkácsy An-tonia, Nagy Zsuzsa, Markó Margit, Antal Márta, Stugner Judit, Such Ida.

Férfiak: Csutorás Csaba, Eck-schmidt Sándor, Góri István, Gyulaf István, Havasi István, Kiss Antal, Kulcsár Gergely, Mácsár József, Mecsér Lajos, Mihályfi László, Nagy Szigmond, Pinter János, Rábai Gyula, Rozsnyai Huba, Simon Attila, Sütő József, Szécsényi József, Varju Vilmos, Zsivótzky Gyula.

Nők: Bognár Judit, Heldt Erzsébet, Kazi-Olga, Skultéty Etia, Komcsák Jolán, Munkácsy An-tonia, Nagy Zsuzsa, Markó Margit, Antal Márta, Stugner Judit, Such Ida.

ÖTTUSA
Nagy Imre, dr. Török Ferenc, dr. Török Ottó, Szaniszló Jozsef.

ÖKÖLVIVÁS
Papp Tibor, Kajdi János, Sebők László, Tóth István, Török Gyula.

RÓPLABDA
Bodó Gábor, Czafik Béla, Flórián Tibor, Galos László, Iváncsó Vilmos, János Ferenc, Kangyerka Antal, Lantos Csaba, Molnár István, Prouza Ottó, Tatar Mihály, Tuske Ferenc.

SPORTLÖVÉSZET
Balla Gábor, Gőnczi Ferenc, Hamnerl László, Jakosits Tibor, Kelemen Lajos, Kun Szilárd, Sándor Zoltán, Sínkö Imre.

SÜLYEMELES
Ecsér Károly, Földi Imre, Huszka Mihály, Nagy Róbert, Nemes-sányi Árpád, Tóth Géza, Veres Győző.

TORNA
Férfiak: Aranyos István, Csányi Raymond, Cser Győző, Lelkes András, Sós Péter, Varga Lajos. Nők: Ducza Anikó, Endródi Katalin, Mák Gyöngyi, Makray Katalin, Müller Katalin, Tolnai Márta, Tréssel Mária.

ÜSZÁS
Férfiak: Csikány József, Dobaj Gyula, Gulyás Akos, Gulrich József, Katona József, Lenkei Ferenc, Száll Antal, Szatmka László, Dóra József (műgrás), Ali Csaba, Kosztolánczi György. Nők: Balla Mária, Madarász Csilla, Egervári Márta, Erdélyi Éva, Frank Mária, Kovács Zsuzsa, Takács Katalin, Turóczy Judit.

VÍZILABDA
Ambrus Miklós, Bodnár András, Boros Ottó, Dömötör Zoltán, Felkai László, Gyarmati Dezső, Kanizsa Tyvadar, dr. Kárpáti György, Konrád János, Mayer Mihály, Pócsik Dénes, Ruserán Peter.

VIVÁS
Férfiak: Bakonyi Péter, Bárány Árpád, Gábor Tamás, Gyarmati Béla, Gyuricza József, Horváthi Zoltán, dr. Kamuti Jenő, Kamuti László, dr. Kausz István, Kovács Attila, Kulcsár Győző, dr. Mendelényi Tamás, Meszina Miklós, Nemere Zoltán, Pézsa Tibor, Szabó Sándor. Nők: Juhász Katalin, Marosi Paula, dr. Mendelényiné Ágoston Judit, Dömölkő Lídia, Rejtő Ródi.

VITORLÁZÁS
Fináczy György.

Bajnokságot ünnepelt a Ferencváros
Az idei NB I-es labdarúgó-bajnokság megnyerése alkal-mából a Ferencvárosi Torna Club szombat este, az EDOSZ székházában tartotta bajnoki vacsoráját. Megjelent a díjki-ozsón Kovács Imre élelmész-ügyi miniszter, Egri Gyula, az MTS elnöke és Kutas István, az MTS elnökhelyettese, vala-mint a társgyűlések képviselői is.

Az üdvözlések során Egri Gyula átadta az MTS elnöksé-gének üdvözlését, majd a többi között hangsúlyozta: — Jogosan ünnepel most a Ferencváros, hiszen jó mun-kát végeztek ebben az évben, s megérdemelten kerültek az első helyre. Ha a Ferencváros labdarúgó-csapata folytatja azt a munkát, amelyet eddig vég-zett, sikeresen szerepelhet a következő bajnokságban is,

Idegenben győzött az Ózd és a Salgótarján
Az NB I. befejezése után most az NB I-B küzdelmei fele fordul a labdarúgást kedvelők figyelmé-re. Ez a csoport meg is érdemli az érdeklődést. Ormai harc folyik minden pontért. Érthető, hiszen a két az NB II A-nuszonharmadik forduló az igéte, hogy Szombat-hely felzárkózik a vezetőkhöz, hi-szen a Salgótarján és az Ózd idegenben játszott. A Szombat-hely kitűnő játékkal kétváltóra fektette ugyan az eddigi mérkő-zéseken kiűnően szereplő Szé-kesehérvárt, mégsem tudott há-rompontos hátrányán csökkenteni, mert a Salgótarján és az Ózd is győzni tudott.

Figyelmet érdemel az Oroszlá-nyi Bányász is, amely hét közben a BVSC ellen győzött, most pe-dig Dunaujvárosból hozta el mind a két pontot.

A tabella alján nemigen vál-tozott a helyzet. A Láng biztosan győzött a gyenséklődő Egyetértés ellen, ezzel együtt azonban szinte reménytelen helyzete.

EREDMÉNYEK
Ganz-MÁVAG-MÁV-DAC 1:0 (1:0), Szállitók-BVSC 1:0 (1:0), Szombathely-Székesfehérvár 5:0 (3:0), Borsodi Bányász-Budafok 1:0 (1:0), Salgótarján-Misk. VSC 1:0 (1:0), Ózd-Nyíregyháza 2:0 (1:0), Oroszlány-Dunaujváros 1:0, Láng-Egyetértés 3:0 (2:0).

A LABDARÚGÓ NB I-B ÁLLÁSA
1. Salgótarján 23 12 6 5 33:11 30
2. Ózd 23 12 6 5 37:23 30
3. Szombathely 23 8 11 4 19:26 27
4. G.-MÁVAG 23 11 4 8 31:26 26
5. Oroszlány 23 8 9 6 24:21 25
6. Sz.-fehérvár 23 6 13 4 30:27 25
7. Szállitók 23 9 6 8 33:30 24
8. MÁV-DAC 23 10 4 9 29:28 24
9. BVSC 23 7 9 7 24:23 23
10. Budafok 23 8 7 8 23:25 23
11. Dunaujváros 23 9 5 9 20:22 23
12. Nyíregyháza 23 9 3 11 27:31 21
13. Misk. VSC 23 7 6 10 20:29 20
14. Borsodi B. 23 6 5 12 23:39 17
15. Egyetértés 23 7 3 13 21:37 17
16. Láng 23 4 5 14 22:40 13

Óbuda csapata a második helyen
Az NB II. 27. heti fordulójának eredményei
NYUGATI CSOPORT
Esztergom-M.-magyaróvár 1:1
Zalaec TE-Győr Dózsa 2:0
Veszprém-Traktorgyár 4:0
III. ker.—Kaposvár 4:3
Budai Spart.—Pécsi VSK 1:0
EVTK-K Lombik 0:0
Pécsi BTC—Pécsi Bány. 1:3
Pápa-Autóbusz 3:0
Székesfehérvár-Z. Dózsa 2:2

KELETI CSOPORT
KISTÉKT-Nyíregyháza 3:1
Bp. Előre-Kisterenye 4:1
Szegeói VSE-Szoln. MÁV 1:1
Nagybányon-Bp. Spartacus 2:1
Jászkiséri—Kecskemét 1:0
Miskolci Bányász-Izzó 2:0
Eger-Debreceni Dózsa 6:1
Szolnoki MTE-Gyula 1:0
Békéscsaba-Baglyasajja 2:0

Az Olimpiai Játékok részletes programja
I. Október 10-től 18-ig
Úszás: férfi 400 m gyors elő-futam; női 4x100 m gyorsváltó előfutam; férfi 200 m mell közép-futam; férfi műgrás döntő; férfi 4x100 m gyorsváltó döntő; női 100 m hát döntő; férfi 400 m vegyes döntő.

Vízilabda: középdöntők. Vitorlázás: 3. verseny. Vívás: női tör selejtezők; férfi tör döntő.

Október 15.
Atlétika: női 100 m I-II. elő-futam; női magas selejtezők; férfi diszkosz selejtezők, döntő; női 400 m előfutam; férfi rúd selejtezők; férfi 100 m középfutam; 20 km gyaloglás; férfi 100 m dön-tő; férfi 3000 m akadály előfutam. Birkózás: pihenőnap. Kosárlabda: pihenőnap. Labdarúgás: négy mérkőzés között Jugoszlávia-Magyaror-szág.

Ökölvívás: selejtezők. Ötusa: terepfutás. Röplabda: a mérkőzések között Magyarország-USA. Céllovás: sportpuska, korong-lövészet döntő I. forduló. Sülyemelés: pihenőnap. Úszás: női torony selejtező, dön-tő; női 400 m vegyes előfutam; férfi 4x100 m gyorsváltó előfutam; női 100 m pillangó előfutam; férfi 400 m gyors döntő; női 4x100 m gyorsváltó döntő.

Vitorlázás: 4. verseny. Vívás: férfi torcsapat selejte-zők; női tör döntő.

Október 16.
Atlétika: ötpólya (80 gát, súly, magas); hármasmugrás selejtező, döntő; női gerely selejtező, dön-tő; női 200 m előfutam; női 400 m középfutam; férfi 200 m előfu-tam; férfi 5000 m előfutam; férfi 400 m gát döntő; női 100 m dön-tő; férfi 800 m döntő. Birkózás. Kerékpár: repülő előfutamok, vígvasz, nyolcadöntő, 4 km egyé-ni üldöző elődöntő, döntő. Kosárlabda: selejtezők. Labdarúgás: szünnap. Ökölvívás: selejtezők. Röplabda: pihenőnap. Céllovás: kisbőví sportpuska, koronglövészet döntő, II. ford. Sülyemelés: középsúly. Úszás: férfi torony (két ugrás); férfi 200 m pillangó előfutam; női 4x100 m vegyes előfutam; férfi 1500 m döntő; női 400 m döntő.

Súlyemelés: félnehézsúly. Úszás: férfi torony (három ug-rás); női 400 m gyors előfutam; férfi 4x200 m gyors előfutam; férfi 200 m pillangó középfutam; férfi 1500 m döntő; női 400 m vegyes döntő. Vízilabda: döntő mérkőzések. Vitorlázás: tartaléknap. Vívás: női torcsapat selejtező, döntő.

Október 17.
Atlétika: férfi 110 m gát előfu-tamok; kalapácsvetés selejtező; férfi súly selejtező, döntő; rúd döntő; ötpólya (távol, 200 m); férfi 200 m középfutam, döntő; férfi 400 m előfutam; női 400 m döntő; férfi 3000 m döntő. Birkózás. Kerékpár: repülő előfutamok, vígvasz, nyolcadöntő, 4 km egyé-ni üldöző elődöntő, döntő. Kosárlabda: selejtezők. Labdarúgás: szünnap. Ökölvívás: selejtezők. Röplabda: a mérkőzések között Magyarország-Szovjetunió. Céllovás: korong döntő, III. ford. Sülyemelés: félnehézsúly. Úszás: férfi torony (három ug-rás); női 400 m gyors előfutam; férfi 4x200 m gyors előfutam; férfi 200 m pillangó középfutam; férfi 1500 m döntő; női 400 m vegyes döntő. Vízilabda: döntő mérkőzések. Vitorlázás: tartaléknap. Vívás: női torcsapat selejtező, döntő.

(Folytatjuk)

Lépett egyet előre a magyar labdarúgás

Mérlegen az 1964. évi bajnokság

Az utóbbi években nem nagy-kényeztetették el a szur-kozókat a labdarúgócsapatok. Még az NB I-ben is olyan szín-vonalvisszaesés volt tapasztal-ható, hogy a közönség ijesztően nagy számban kezdett elmara-dozni a mérkőzésekről. Sokan a tv-t okolták az üres le-látókért, pedig a bűnbakot a labdarúgás házatáján kellett volna keresni. A védekező játé-k minden szinten eluralko-dott, gólszerények, szintelenek lettek a mérkőzések, lehangoló hatást gyakoroltak a nézőkre.

S vajon, mi volt a helyzet a most befejeződött bajnokság-ban? Történt-e valamilyen vál-tozás, sikerült-e a mélypont-ról elmozdulni?

Nem emelkedett a góllátlag

Ha csak a statisztikai ada-tokra támaszkodunk, akkor bi-zony ez a bajnokság nem sok-ban különbözött az előzőktől. Egy-egy mérkőzésre például csak 2,7 gól esett, annyi, mint két évvel korábban, s egyti-zeddel kevesebb, mint az egy-fordulós bajnokságban. A gól-átlag tehát nem emelkedett, amit nem ment, csak alátá-maszt, hogy az ötfogatok 44 esetben egyetlen egyszer sem tudták bevenni az ellenfél ka-puját. Két alkalommal még a bajnok Ferencváros is adós maradt a góllövésessel, a Diós-győr pedig 14 mérkőzésen volt gólképtelen.

És ennek ellenére a javulás jeleit mutatta az 1964. évi baj-nokság. Igaz, most is voltak unalmas, sok hibával tarkított mérkőzések, de akadtak olyan-ok is, amelyek felvillanyoz-ták a nézőket.

A jó erőnlét diadala

Visszalapozva az újságokat, meglepő egyenlőségekről ol-

vashatunk. Az egyik héten öt-letszegény birkózás és nagyon kevés gól, a másikon szelle-mes, fordulatos játékok, és ki-elégítő mennyiségű gól volt a forduló jellemzője. A jó erő-niétet azonban majdnem min-den héten megemlítették az újságok. A Ferencváros nem annyira a benne rejlő kvalitá-soknak, mint inkább kitűnő fizikai állapotának köszönheti a bajnokságát. A sportvezetés részéről „erőszakolt” téli ala-pozást a zöld-fehérek végeztek el a legdolgosabbban, s az ed-zéseik később is keményeb-bek, tartalmasabbak voltak a többiekénél. Emlékezzünk csak vissza, hány mérkőzést nyert meg a Ferencváros a második félidőben!

Szerencsére a védekező tak-tika is veszített valamit a „nép-szerúségéből”. Példának ismét az FTC-t említtjük, amely a legtöbb pontot szerezte idegenben. Még tanulságosabb azonban a Debrecen esete, amely — hogy megpróbálja a lehetetlent — az őszi idenyben is nyílt, sisakkal játszott. S az eredmény? A tavaszi 3 ponttal szemben ősszel 11 pont. Győrtött és Szegeden is 2:0-ra vezetett a DVSC s aztán, hogy tartsa az ered-ményt, beállt védekezni. Az ellenfél mindkét esetben ki-egyenlített.

Ismét növekszik a nézőszám

A javulás jeleit a legérzéke-nyebb barométeren, a szur-kozókon keresztül is le lehet-tett mérni. Ismét kezd közön-sége lenni a mérkőzéseknek, a nézőszám-statisztika görbéje örvendetesen felfelé ível. Nyil-vánvalóan azért, mert most már ismét van „látni való” a bajnokj találkozásokon.

Kikapott — de továbbjutott az FTC

Mintegy 15 000 néző előtt, a román Consta bíráskodása mellett, került sor a ZJS Brno —FTC labdarúgó VVK-vissza-vágóra. A zöld-fehéreket sok szurkoló elkísérte, s így a közönség hangpárba vezetete be az összecsapást.

A hazaiak, akiknél ezúttal már szerepelt a két olimpiai válogatott Schmucker és Licht-negl is, kezdtek jobban, s a 23. percben gólt értek el:

A balszélső Vojta éles szögéből lőtt a hálóba. 1:0. A gól után is a Brno táma-dott többet, de az FTC véde-lem biztosan állt a lábán, s így a szünetig megmaradt az egygólos előny.

A második félidőben már az FTC is többször veszélyezte-tett. A hetedik percben Varga lövését nehezen védte a hazai kapus. Két percel később Snehot a óriási helyzetben hi-bázott.

A Brno csapata nagy aka-rással küzdött a hátrány le-dolgozásáért, az FTC viszont az eredmény tartására töreke-dett. Ezekben a percekben, inkább a küzdőjelleg domboro-dott ki, a játék alacsony szín-vonalú volt.

Az utolsó percekben még egyszer fellángolt mindkét csapat. Albert fejese után kétszer is a kapufa mentett, majd az FTC-kapu előtt adó-dott meleg helyzet, de a védők tisztázták.

A gyenge színvonalú mérkő-zésen a Brno csapata végül is 1:0 (1:0) arányú győzelmet aratott, de 2:1-es összgó-l-aránnyal a Ferencváros jutott a legjobb 24 közé. Ott a Wien-er SC ellen mérkőzik.

Olimpiai válogatott—Linzer ASK 2:0 (1:0).

Színház

Képzőművészet

zene

irodalom

Film

ÉVADKEZDÉS A BUDAPESTI SZÍNHÁZAKBAN

NEMZETI SZÍNHÁZ

Évforduló előtt

A közelgő Madách-évfordulón újból megzendülnek a Tragedia mondatai a Nemzeti Színház színpadán. Az október 2-ára tervezett bemutató ismét felfedeztetni velünk ezt a művet, ismét szemben találjuk magunkat mondánivalóival. Major Tamás, a rendező; a főszereplők: Sinkovits Imre, Váradi Hédi, Kálmán György, ezekben a napokban még a színpadraállítás gondjaitól gyötörödnék, az értelmezés, a mű benső gondolatvilágának hozzájárulása, a jelenhez szóló hangsúlyait, a mai nézőnek szülő szellemi üzenetét boncolgatják.

Talán ez az új szembenézés kimondja majd a végső szót a mű évszázados perében, talán végleg győzedelmeskedik Arany

János vallomása és megállapítása, mely szerint téved, „ki úgy fogja fel, hogy a szerző a világtörténet egyes szakaszainak, általuk az egésznek, hű képét akarta adni, azt mutogatván, hogy nincs haladás az emberiségben, csak szüntelen körbenforgás az alábbszállás, míg minden a nihilizmusba süllyed. Ki egyszerű egész voltában tekintti a kompozíciót, az tisztában lehet a költő céljaival”. A mű tükrözze a mélységeken, a tragédiánkon győzedelmeskedő ember drámáját, a küzdelem felemelő szépségét. A mostani felújítás — jóval túl az ezredik előadáson — bizonyíték, hogy ezt a művet, a magyar kultúra egyik legnagyobb értékét, mindig megkülönböztetett figyelem, érdeklődés kísérte.

THÁLIA SZÍNHÁZ

Az ördög és a Jóisten

„... Add nekem sebeid, add nekem átdöfött oldalad, add nekem azt a két lyukat a kezeden... Add nekem sebeid vérvörös bélyegét, add nekem! (Elő feszületként szétvárt, karját Krisztussal szemben.) Add nekem! Add nekem! (Úgy ismétéli az „add nekem”-et, mint valamilyen varázsigét.) Siket vagy? Az ördögbe is! Milyen buta vagyok! Segíts magadon, az Isten is megsegít! (Tört híz elő övéből, jobb kezével beleszúr a bal kezébe, a baljal meg a jobb kezébe, aztán az oldalába, majd az oltár mögé dobja a kést, lehajol és bekeni vérrrel Krisztus mellkasát.) Jertek, valamennyien!

(Bejönnek.) „Krisztus vérzik. (Moraj. Felemeli a kezét.) Látjátok, könyörületességében megengedte, hogy stigmákat hordjak. Krisztus vére, testvéreim, Krisztus vére ömlik a kezemről.”

Götz, „Az ördög és a Jóisten” című Sartre-dráma főhőse a „jó gyakorlásának” éppen valamiféle magaslataira jut ebben a hatóságos színpadképben. Esményi második felvonás végén Erdemes vissza-visszatérni rá. A Thália Színházban ezt teszik éppen. (Teljes az „üzem”: odafönt, a házi színpadon Alekszandr Stejn „Ember és az Ember” című színdarabját próbálják.)

Ember és az ember

Ez a Taszka, aki most beszél, Kronstadtban élt a mamával meg a papával, Afikkal, aki franciául értett. Taszka a tavriai parkban járt a bonnennal... És? Mi történt azóta? Taszka most részeg és könnyes a szeme; és árad belőle a panaszos szó a báró, a báróné meg Kozlovskij volt tábornok felé:

— Férjhez megyek egy arisztokratához, na és? Ha ugyan ez a Guscám nesztét nem veszi. Akkor téged nemzlikbe vágnak, Rilken. Én mondom

neked. De engem is. Még nem ismered... Idehoz egy gépfegyvert az a fenevad, és mind a kettőnk — tatata! Magukat is: tatata! S egyfőrrünk mindannyian, egyazon családi sírban!

„Hej csibészek, csibészek! Most újra nagy vitétek! Vörösök is voltatok! Fehérbe fordultatok...”

A Thália Színház házi színpadán Alekszandr Stejn „Ember és az Ember” című színdarabját próbálják.

JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ

Az utolsó áldozat

Egy nyár eleji estén a hirtelen támadt vihar félbeszakította a „Hozományküllő menyasszony” című Osztrovskij-mű televíziós közvetítését. A színház maga is meglepődött, hány levélíró kérte Budapestről és vidékről, hogy ismételjék meg az előadást.

— És ezek a levelek ismét meggyőztek arról — mondja Kazán István rendező —, hogy a közönség szereti Osztrovskij, és helyesen cselekedtünk, amikor a kitűnő szerző egy másik vígjátékát ebben az évben másorra tűztük. „Az utolsó áldozat”

Júlia, a fiatal, gazdag özvegy, akit egy szélhámos behálóz. Ebben a korban, a múlt század második felében gyakorta előfordult, hogy üzleti körök felkarolták elszegényedett nemeseiket, jóképű fiatalembereket, felöltöztették őket, adtak egy bizonyos pénzösszeget, s ők sok pénzt hoztak az üzleti körök „konyhájára”, fiatal, gazdag özvegyek elcsábításával. Osztrovskij ezt a kérdést boncolja: kinek, mennyi joga van a szerelemhez. Egy magányos nő számára mennyire adatik meg az érzelem és ér-

telem méltósága. Érdekes, hogy e kitűnő szerző általában asszonyalakok konfliktusával fejezi ki e bonyolult társadalmat.

— Az előadásban régi művészeink — Gobbi Hilda, Ráday Imre, Darvas Iván — mellett új tagjaink is bemutatkoznak: Tóth Judit lesz a címszereplő.

ÓDRY SZÍNPAD

A szájhős

Három címet is olvassunk a sugópéldány első oldalán. „A csontváz”. Ezt az elnevezést kapta Csurka István drámája legelőször. Ezt áthúzták „Csak akarni kell” lett a darab új címe. S most végül, néhány nap óta „A szájhős”. Név szerint Dékány Lajos a főszereplő. A szereposztásban Pálos György.

Csurka István drámája a frissen kinevezett, s önmagát a kinevezésre méltatlannak tartó rovatvezető Dékány lelkiismereti konfliktusa. A legutóbbi kinevezés a karrier küszöbét jelenti. Körülötte puha, családi fészek, megértő feleség, gazdag após, anyós. És a főszereplő mégis fulladozik ebben a helyzetben. Vagy — amint ő mondja — előbb-utóbb robban. Harminchétféves. Sokszor kényesült eddig megalkudni, s a hosszú évek apró gyávaságai most, mintha a fejére zuhanának, súlyos kövekként.

Kopogtatnak. Szoboszlay (Csákányi László) lép be. Ő volt eddig a rovatvezető. Az ő pozícióját foglalta el Dékány. A két férfi méregetni kezdi egymást a színpadon. Modoruk fegyelmzett, csak a pillantásuk szúr, a csend rejteget töröket. Aztán Szoboszlay halkan elmondja, hogy a KTSZ-ben, ahol Dékány apósa, Moór (Bilicsi Tivadar) vezető állást tölt be, ott dolgozik az ő szeretője, Györgyike. És tud az apósok ezres sikkasztásairól, amelyből Dékány olyan jól él. Mindezt Szoboszlay csupán fenyegetésnek szánta, de Dékány hirtelen az asztalra csap, és azt kívánja, hogy Szoboszlay mindezt írja meg a lapban, leleplező cikkben. Sőt, mint rovatvezető, utasítja Dékányt azt hiszi, hogy ez az ő „hic Rhodus, hic saltus”; most van itt a pillanat, hogy évtizedes lelkiismeretfurdalásától megszabaduljon. De sikerül-e? Nem erősebb-e apósa, anyósa, felesége; meg meri-e írni Szoboszlay a cikket,

A darabhárom címe jut eszünkbe, amely talán feleletet is ad: „Csak akarni kell”, „A csontváz”, „A szájhős”.

Gyöngyvirág

Hogy melyik tavasz történt, nem tudom már. Csak azt, hogy hatvan fillért volt a napszám a kastélykertben, kint Szilason, az uradalomban. Arra is emlékszem, hogy a gyöngyvirágok ezrei illatoztak a faszor árkaiban. Az illatot ma is érzem, mert déli pihenőben behelentegtem a fehér virágözönbe. A virág is a kastélyhoz tartozott, mint a faszor, a hintó, a segédtsíztúr, meg annyi minden más.

Egyik délután, mikor fényes lobogtak a parkon túl, egyre jobban éreztem a térdeimet. Mert térdeltem, míg gyomláltam az apróveteményt. Mögöttem lekókadtak a megritkult növények, gazok hervadoztak... Harminc válahány év telt el azóta? Nem érdemes kiszámolni, hiszen nem ez az érdekes. Hanem az, hogy múltóféltben volt a délután, amikor a segédtsíztúr megállt mellettem.

— Te, Bakó — azt mondta —, gyere be az irodába munka után!

Ijedten és suttyomban hát-

Sipos Gyula:

TÖPRENGÉS

Mért van szükségük az élőknek halott istenekre?

Elrendeztük immár a világot a magunk eszével.

Kiszámítottuk, milyen teste, rendje, hány milliomod gramnyi hormon árad széjjel

az emberben — anyagi valóság — hogy megszülessen egy cselekedet, mosoly vagy a düh.

Tudjuk a képleteket, jeleket.

A szövlányok hadarva beszélnek munka után,

testük átveszi a gép ütemét.

Ha déli szél fúj, könnyebb a dolguk az orvosoknak s ritkábban veszekszenek a házastársak. Az éjszakázók, a föld alatt élők mindent megkapnak és panaszkodnak, váratlan betegségek törnek rájuk. Ez sem titok. Műszereinkkel megtaláljuk az idegek áramköreit.

De mért van szükségük az élőknek halott istenekre?

Ma már rend a társadalom rendje.

Terv szerint közlekednek a vonatok.

Tudjuk, hány tonna üzemanyagot fogyaszt egy holdrakéta

s megmondhatjuk, mi lesz a csecsemőből.

Az újságok megírják,

Útra kelt az ország legnagyobb színháza

A hagyományokhoz híven az idén is a Déryné Színház kezdte meg legkorábban az új évadot. Augusztus közepétől úton vannak már a legnagyobb közönség előtt játszó színtársulat „motorosekhós” szekerei.

A korábbi sikerdarabok mellett 13 bemutató szerepel a programban, s külön említésre méltó, hogy a csaknem másfél évtizede működő színház terve az idén nem ír elő operettbemutatót, helyette néhány zenés vígjátékkal készül a közönség elé lépni. Ugyanakkor falusi színpadra kerül a többi között Miller: Édes fiam című darabja, s egy többéves feladatot jelentő kamara-operasorozat nyitó darabjaként Donizetti: Az ezred lánya című műve. Az ifjúági előadások népszerű darabjának ígérkezik Mark Twain: Koldus és királyi című regényének színpadi változata. P. Horváth László: Viaszrózsák című alkotása is az idei bemutatók között szerepel. A színház felújítja Tamási Áron: Enekes madár című vidámjátékát.

A kilenc megye közönségének játszó Déryné Színház feladatai az idén még tovább növekednek. A társulathoz kapcsolódott a Pest megyei Petőfi Színpad.

Elkészült a „Másfél millió”

(Új magyar film)

Váratlan öröm és egyben izgalom éri a fatelep idős éjjeli-órét, másfél millió forintot nyert a lottón. (A főszerepet Maklári Zoltán játssza.) Otthon a pénzkötegek halmaza reménységgé, tervvé terebélyesedik. A család, a rokonság minden tagja most akarja újratekinteni az életét.

Azután hirtelen vége szakad a tervezgetésnek. A fatelep — éppen egy nappal az ör nyugdíjaztatása előtt — hirtelen leég. Az ör úgy érzi, őt terheli a felelősség a tűz miatt, nincs joga a boldogsághoz, s a pénzhez sem. A felhőtlen boldogságból keserűség lesz, az imént még oly sok szeretettel körülvett ember magányossá válik. S így egyedül kezd el gondolkodni azon: mit is kell tennie?

Kissé az emberi felelősségérzet filmje ez a szatíra, melyet Palásthy György rendezett.

Jelenet a filmből: Temessy Hédi, Békés Rita, Agárdi Gábor, György László, Kiss Manyi, Maklári Zoltán.

get... — hadartam, csak úgy vaktában és taláalomra, mert olyan siket volt így a verandán a nagyságos asszony öröme.

— Köszönöm... — lehelt ennyit feleletképpen, s kezét nyújtotta. Nem tudtam mire vélni, csak éreztem, hogy a markomba hideg, kemény tárgyat nyomott. Ürsten! Egy pengő! Kis kerülő a napszám után, amerre a nap hanyatlik, s egy pengő ragyog a sötétedő ég alatt, piszkos, árva markomban!

Nem vagyok én kapzsi ember. De aki hajladozott napról napra tizenöt évesen idegen kertben, idegen földön hatvan fillért, az tudja csak, mit jelent egy kerek pengő ragyogása! Fényesebb az, mint a tavasz összes öröme!

Mennyi töprengés, mennyi viaskodás dúlt bennem, amikor másnap suttyomban magam szedtem egy még nagyobb csokrot a virágból s estig a hűvösbe dugtam az árok fenekén. A következő nap megint szedtem, aztán megint szedtem, s hordtam a gyöngyvirágot a nagyságos asszonynak, s mindannyiszor kaptam egy pengőt! Két hé-

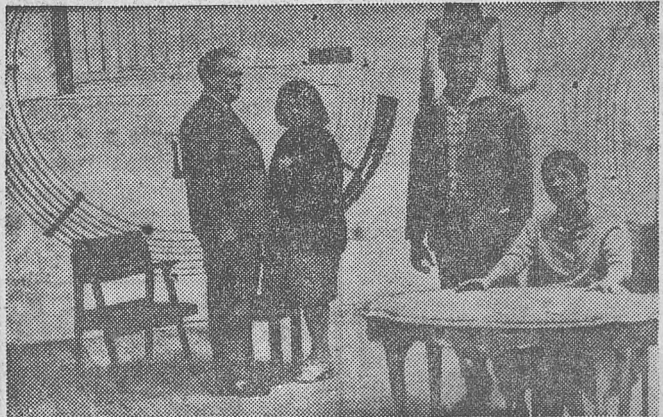
ten keresztül napi egy pengő és hatvan fillért kerestem! A Nap közben feljebb és feljebb billent égi útján, melege fordult az idő, s a gyöngyvirág, ez a hófehér gyöngy, egyszercsak sárgán, fakón fogadott, hiába kutattam, hiába forgattam, már a tegnapi színét, illatát... Nagy bánatomra estefelé a segédtsíztúr állt meg mellettem, s harsogva rám ripakodott:

— Disznó! Szóval... — s már le is kavart egy nagy pofont. — Tűnj el, te te... — s a szegény, illatát vesztett csokromat nagy ívben messze elhajította.

Persze, eltűntem. De azt ma sem értem, miért kaptam a pofont? Végeredményben a nagyságos asszony örült a virágoknak, s egyre áradóbban lopta az illatát, s ölelte, rakkosgatta...

Persze, kár ezen rágógni. De az biztos, ne mondja senki, hogy a tavaszok jönnek-mennek és egyformák... Másak bizony. Mint ahogyan másak a virágok, az illatok, színek, s mások lettek azóta a sorsok, idők, emberek...

B. A.

„Ember és az ember”. — Kozlovskij (Kovács Károly), a báróné (Dajka Margit) és Rilken (Buss Gyula) hallgatja Taszkát (Sós Edit).

Nyár végi jelentés

Milyen volt az idei nyár a számok tükrében?

Október elsején bezárnak a jégboltok. De a jeges tovább járja az utcákat, még télen is napi húsz vagon jeget használnak fel a pestiek. És melegben? Az idei nyár rekorforgalma június 13-án volt: 112 vagon, vagyis 44 800 tábla fogyott el.

A fagyalt sem csak nyári cikk, hiszen sok helyütt télen is kapható. Még a téli hónapokban is 20 000 kilogramm fagy belőle az Országos Szálloda és Idegenforgalmi Vállalat cukrászáiban, májustól szeptemberig pedig 200 000 kiló is kevésnek bizonyul. Az idei kedvenc fagyaltban a csokoládé volt. Az Éttermi és Büfé Vállalat a nyáron 215 000 kiló gép- és „klasszikus” fagyaltot adott el.

Az idén a hónapok egy kicsit helyet cseréltek. Erről tanúskodik az Országos Fürdőigazgatóság jelentése: 14 strandjának csúcsforgalma nem július-augusztusra, inkább júniusra tehető. Az idén három új stranddal gyarapodott a pesti fürdőhelyek száma, és bár az idő nem mindig kedvezett a strandolónak, mégis 73 000 emberrel több látogatója volt az uszodáknak és fürdőknek, mint tavaly.

Az mondják, nem volt meleg a nyár. A Fővárosi Köztisztasági Hivatal locsolóautóinak mégis háromezeregyesével több kivonulását volt, mint az előző nyáron. A szezonban 480 104 köbméter vizet vittek ki az autók, mintegy 140 000 köbméterrel többet, mint tavaly.

A nyár főszereplője a Balaton. A számok itt is bizonyítanak. Az idei üdülési szezonban a Siófoki Hajózási Vállalat hajói és kompjai rekorforgalmat bonyolítottak le, több mint 2 millió 300 ezer utast és 132 000 gépkocsit szállítottak.

Nyolc autóbusz- és négy villamosjárat közlekedik majd az Erzsébet-hídon át

A fővárosi tanács közlekedési igazgatóságán Nagy Rudolf főmérnök tájékoztatta a sajtó képviselőit az Erzsébet-híd közlekedési rendjéről. Hangzott, hogy a híd közlekedését a szakemberek hosszú hónapok során alakították ki, figyelembe véve az utasszám-létet, a legutóbbi adatokat. Az Erzsébet-hídon nyolc autóbusz- és négy villamosjárat közlekedik majd.

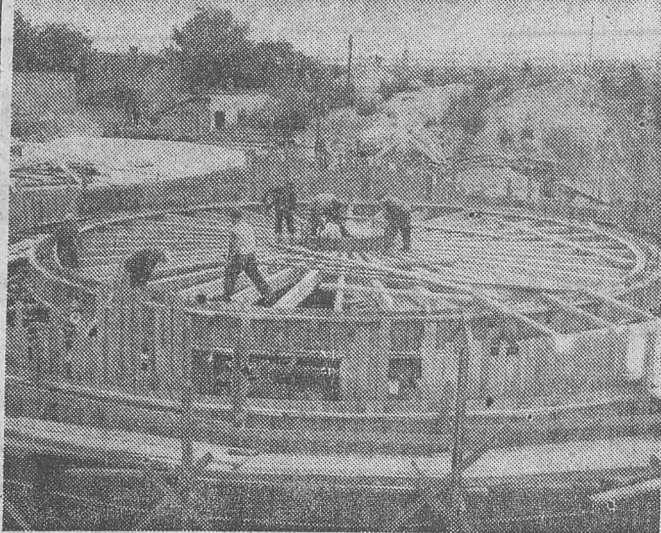
A hídon át közlekedik a 19-es villamos a Keleti-pályaudvar és Kelenföld között, a 44-es a Rákospataktól, a Moszkva téri, a 60-as a Keleti-pályaudvar és a Csörög utca között, és végül a 68-as a Kerepesi úttól a Möricz Zsigmond körtéig.

Az autóbuszjáratok közül a 7, 7/c, 8, 8/a, 16, 19, 19/a és 29-es járatok útvonalát vezeti az Erzsébet-hídon át. A 8-as és 16-os járatnak a híd pesti hídfőjénél lesz az új végállomása. A hídon percenként követik egymást a villamosok és az autóbuszok.

Az elképzelések szerint az Erzsébet-híd nemcsak a szomszédos hidak forgalmát tehermentesíti hanem utasokat von el a Nagykörútról, és remélhetőleg, csökkenti a Kálvin tér és a Marx téri forgalom zsúfoltságát. Az Erzsébet-hídon — amint arról a közlekedési vállalatok képviselői beszámoltak — a legkorszerűbb, leggyorsabb és legnagyobb befogadóképességű — főleg csuklós-villamos- és autóbusz-kocsikat kívánják közlekedtetni.

Statisztikai számítások alapján várhatóan, az Erzsébet-híd megnyitása után a gépjárműforgalom a Margit-hídon 20 százalékkal, a Lánchídon 25 százalékkal, a Szabadság-hídon 23 százalékkal csökken majd.

A Szabadság-hídon az Erzsébet-híd megnyitása után csupán az 1-es, a Lánchídon a 2, 4, 5, 5/a, 56, 156 és 60-as autóbuszjáratok közlekednek.

Még ebben az évben befejezik a székesfehérvári vízmű építését. A vízmű szűrőházának építése a medencével, s a főnyomóvezetékek lefektetése már befejeződött. Most az építkezés harmadik fázisában a két öreghegyi 1600 köbméteres víztároló medencét építik.

Átadtuk a Norvégiának készült negyedik magyar tengerjáró hajót

A Sagatind ezer lóerős motorja frissen jár, a karcsú hajó szinte kedvtelvel gyúri maga alá a Fekete-tenger hullámaival. A nyitk tengeren még egy utolsó próbatétel következik. Folt Toft úr, az Einar Hovding norvég hajóstársaság képviselője a műszerek fölé hajol, kurta utasításait a magyar hajósszemélyzet tüstént végrehajtja. A próba sikerült, Toft úr elégedett pillantást vált a magyar kapitánnyal.

A Sagatind a negyedik ama 12 tengerjáró közül, amelyet a magyar hajóipar norvég

megrendelésre gyárt. Az 1680 lóerős hajó még korszerűbb, mint elődei: részint új műszerekkel szerelték fel, és átrendezték a kormányházat, másrészt erős fűtőberendezéssel látták el, vastag fenéklemezeit is fűtik, így a Sagatind kiválóan alkalmas a hideg tengereken való hajózásra is. A kormányosok dicsérik automatikus kormányberendezését, a tengerészti szék remek radarberendezését. A norvég hajók pedig hozzátesszik: a Sagatind stabil, erős hajó, rajta biztonságos a hajózás.

Szervezett harc a palack ördöge ellen

4000 „újonc” és 22000 „visszaeső” elvonókúrán Új szakrendelők a fővárosban

A fővárosban egy évvel ezelőtt kezdődött a tanács és a társadalmi szervek szervezett antialkoholista tevékenysége. A felvilágosító tevékenység azóta nagyon sokat fejlődött. A kerületi tanácsokat ma már sok ezer önkéntes társadalmi aktivista segíti az alkoholizmus elleni küzdelemben. A VII. kerületi Tanács V. V. elnökhelyettese például elmondta: az aktivisták felkutatják a kerületben lakó iszákosokat és igyekeznek őket meggyőzni az elvonókúra hasznáról. A tömegszervezetek ankétokon és vándorkiállításokon

hívják fel a figyelmet az iszákosság romboló hatására. A kerületi tanács egészségügyi osztálya megszervezte a rendszeres tanácsadó szolgálatot is.

A főváros többi kerületében is ilyen intenzív munka folyik. Ennek a munkának is köszönhető, hogy Budapesten egy év alatt összesen mintegy 4 ezer új és körülbelül 22 ezer régi beteg jelentkezett elvonókúrára és egyéb alkoholelles kezelésre a nyolc szakorvosi rendelőben.

A Fővárosi Tanács a közeljövőben újabb szakrendelőköt akar felállítani Óbudán, Pestlőrincen és Csepelen. Megerősítik az utókezelést végző társadalmi apparátust és hivatásos gondozók munkakörébe állítását is tervbe vették. Az orvosok létszámától függetlenül fokozatosan érvényesítik azt az elvet, hogy az önként jelentkezőket elkülönítve kezeljék a kényszer-elvonásra javasoltaktól.

Hidroglóbusz - kétszáz faluban

A falvak vízellátását a szakemberek a korábban ismert módoknál lényegesen gazdaságosabban oldják meg, amióta az első, hidroglóbusznak nevezett víztárolót felállították. Az első, magas lábbon álló, csillag alakú fémgömb felállítása óta öt esztendő telt el, s ez alatt több mint kétszáz falu vízellátását biztosították hidroglóbusz segítségével.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság vízellátási és esztendőztési főosztályának tájékoztatója szerint a hidroglóbuszok bevételek. Elsősorban azért, mert felállításuk nem igényel hosszú időt: komoly alapozás nélkül, az előregyártott elemet gyorsan, alig két-három hét alatt elhelyezhetik, míg a hagyományos víztornyok építése egy-másfél esztendő igényel. A hidroglóbuszok másik nagy előnye, hogy jó hőszigetelők. 1962-63 telén például — amelyet hosszú ideig legerősebb telének tartunk számunkra — a Kecskeméti Vasipari Vállalat, a hidroglóbuszok gyártó cége megvizsgálta a fémgömbök csőrendszerét, s egyetlen helyen sem észlelt fagyást.

Gépesítik a homoki szőlőművelést

A Magyar Agrártudományi Egyesület a Hosszúhegyi Állami Gazdaságban a homoki szőlők gépesítésével kapcsolatos tapasztalatcserét és gépbemutatót rendezett.

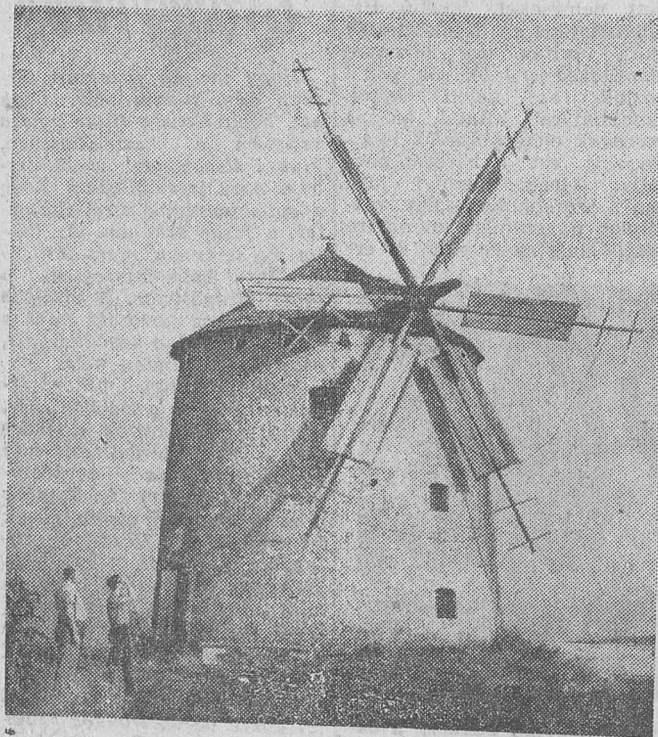
Hazánk szőlőterületéből mintegy 200 000 katasztrális hold homokos talajú. Pár éve e területeken is megkezdtek a korszerű, géppel művelhető szőlőtelepek létesítését. Az első szélesoros telepítések lassan termőre fordulnak.

A bemutatót felvonultatták a termelők előtt az ipar legkorszerűbb és legerősebb szőlőművelő gépeit. Öt csoportban 28 gép mutatta be tudását. A bemutatót megjelent Hqnt János földművelésügyi miniszter-helyettes.

Rockefeller beszámolt moszkvai megbeszéléseiről

Johnson elnök fogadta David Rockefeller New York-i bankvezért, aki nemrég Moszkvában járt és megbeszélést folytatott a szovjet-amerikai kereskedelem fejlesztésének kérdéseiről Hruscsov szovjet miniszterelnökkel. A Fehér Házból távozóban Rockefeller közölte az újságírókkal, hogy Johnson nagy érdeklődést tanúsított jelentése iránt, s különösen az érdekelte, hogy Hruscsov véleménye szerint fokozni kell az amerikai-szovjet kereskedelmet.

Idegenforgalmi látványosság Tésén

1840-ben Tésén, a Bakonyban építették a még most is üzemképes szélmalom

ÖT KISZ-ESKÜVÖT tartottak a minap Borsod megyében, s ezzel az idén rendezett társadalmi esküvők száma elérte az ötszázat. A tanácsok már mintegy 200 községben alakították meg a társadalmi ünnepségek szervezésével foglalkozó albizottságokat. Különösen nagy népszerűségnek örvendenek a társadalmi ünnepélyek az őszi járásban, ahol már több mint másfélszáz esküvőt rendeztek az albizottságok közreműködésével.

A SZKOPJEI FÖLDREN-GÉS évfordulója alkalmából Venyamin Dimsic, a Szovjet-unió Minisztertanácsának elnökhelyettese átadta a város lakóinak a szovjet nép ajándékát, egy házgyárat.

A MADRIDI ARÉNA előtt a penicillin feltalálójának, Flemmingnek a szobrát helyezték el. A penicillin ugyanis sok torreador életét mentette meg.

ÚJÍTÁSI ANKÉTOT tartottak Nyíregyházán, Szabolcs-Szatmár megye építő-, könyv-, élelmiszeripari, valamint kommunális vállalatainak újítási megbízottai. A tanácskozáson megvitatották a mozgalom eredményeit és a további feladatokat. Októberben megrendezik a helyi ipari vállalatok újítóinak kiállítását. A megye első újítóklubját rövidesen megnyitják Mátészalkán.

A DUNA-TISZA-KÖZI fiatal szőlőskertek és gyümölcsösök szépen fejlődnek. Ezt állapították meg szemleiken, 11 227 hold újabban telepített szőlőt és gyümölcsöst végigjárva, a szakemberek. Néhány helyen hibákat is találtak, így gyomos, gondozatlan ültetvényeket és homokverte fiatal telepítéseket.

UNNEPELYES diplomakiosztást tartottak az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem dísztermében. 184 végzett hallgató kapta meg a mérnöki oklevelet.

A SZAKSZERVEZETI politikai iskolák tapasztalatait értékelte a SZOT. Országosan csaknem hatezer iskolán 130 000 üzemi munkás és értelmiségi dolgozó gyarapította világnézeti, ideológiai és politikai ismereteit.

KÖNNYŰ BENZINEOL nyert szagtalan gázzal egészíti ki a közzéngáz-szolgáltatást a nürnbergi gázmű csúcsgyártás idején. A pótgáz köbméterenként 8-10 milligramm Tetrahydrothiofennel szagosítjaák.

A TERÉZVÁROS lakóépületeinek tatarozására a jövő évben 84 millió forintot hitelkeret áll a Házkezelési Igazgatóság rendelkezésére. A Rudas László utcában, a Bajcsy-Zsilinszky utcán, a Nagymező utcában végeznek tömb- és sortatarozást.

SZOVJET MÉRNÖKÖK a Föld nagy mélységeiben uralkodó viszonyok tanulmányozására különleges gépet szerkesztettek. A hozzá tartozó lombikban 2000 C fok hőmérsékletet és 10 ezer atm. nyomást lehet előállítani.

A DÉL-BALATONI sátor-táborokban július közepéig mintegy 22 000 vendég fordult meg. A Balaton somogyi oldalán levő öt elsőosztályú és nyolc másodosztályú táborban telt ház volt. A táborok népszerűségét bizonyítja, hogy állandóan minden helyet elfoglaltak bennük.

A CANNES-I MŰREPÜLOVERSENYT Madeline Delacroix 18 éves francia leány nyerte meg időszerű férfi versenytársai előtt. Erviedőjeleg készítit erre a különleges bajnokságra és az érettségire.

ÚJ NAPSZEMÜVEG került forgalomba, amelynek fotokromatikus üveglapja a fokozódó viláosságára automatikusan elhomályosul. Borús időben világosabb színt ölt a vegyszerekkel preparált üveg.

REJTVÉNYSAROK

VIZSZINTES: 1. Finom borfajta, nevét lengyel kifejezésből nyerte. Jelentése: „magától termő”. 10. Eger vidéki bor. Nevét egy dél-franciaországi szőlőtermő vidék nevéből kapta, ahol hasonló vörös bor terem. 13. Filmforgalmazási Vállalat. 14. Feszés, merev modor; németből átvett szóval. 15. A 20-as sz. betű, keverve. 17. A legnagyobb atommagú vegyi elem. 18. Könyvhai felszereléshez tartozik. 19. Csacsieléd. 20. Kesereg. 21. Csomag (kártya). 22. Bíróági ügy, tájékoztató. 23. A 24. függ. első és utolsó betűje. 24. Evőeszköz. 25. MAB. 26. Európai nép. 27. Enekes. 28. Valamennyi előny jelzője. 29. Személyes névmás. 31. Albánia pénzegysége. 32. Svájci város. 33. Megszólitás. 34. A túlsó partra megy. 36. Ötvözet 99 százalék rézből. 37. Francia város (selyemipar). 39. Vízholdó edény. 40. Egymást követő betűk. 41. Helyesírás Londonban. 42. Könnyű vörös bor, Bósniaiból származott hazánkba. 44. Amerikai költő (+). 45. Harapás. 46. Súlyos betegség. 48. A földtörténeti középkor neve. 49. Kézjegy. 50. Azonos betűk. 52. Repülőgépek, hajók fontos műszere. 53. Időszakos melegforrás. 54. Trópusi betegség. 55. Támaszték. 56. Asszonynevek kezdője. 57. IUK. 58. Kényelvű európai állam lakója. 59. Egymást követő betűk. 60. ENM. 61. Késség, könnyed. 62. Tésztatöltelék. 63. Egyiptomi keresztény, a hamita egyiptomiak utóda. 65. Kapu. 66. Több amerikai állam pénze. 67. Juttat. 68. Erzsébet. 69. A húszfilleres régi neve. 70. Dél-franciaországi vörös vidék nevéből elnevezett vörös színű, zamatos bor. 71. Finom csemegeszőlőfajta. Neve a francia chasselas szóból ered.

FÜGGŐLEGES: 2. Ismert szovjet diplomata. 3. Kötés. 4. A ló himje. 5. Rövidítés zeneművek előtt. 6. Férfinév. 7. Lélek-telen, gépies fejelmezés. 8. Szinpadri író (Károly). 9. NDK-beli gépkocsimárka volt. 10. M. F. 11. Nevezetes francia divatszalon. 12. Erzsébet. 13. Sajátos illatú, zamatos bor és szőlőfajta. Nevét egy régi ételkészítő nevéből nyerte, melyet a muskát-dió magjából készítettek. 16. Kissé fanyar, jó zamatu pe-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72

csenyebor. Nevét részben egy német tartományról, részben a szőlő szinéről — melyből sajtolták — nyerte. 18. Lengyel város. 19. Az ősember számszáma volt. 21. Előre gyártott épületelem. 22. Festékeverő tábla. 24. Híres magyar röntgenológus (Béla, 1870-1946). 25. Becézett orosz női név. 26. Soha nem áll meg. 28. Nemskára. 30. Község Fejér megyében. 32. Zöldesszárna színű, zamatos, savanykás pecsenyebor, azonos nevű, kékespiros szőlőfajtából készül. 35. Ázaállat. 38. Megyek. 40. Régenyíróknak. 42. Sivatag a Türkmen SZSZK-ban. 43. A Szenegál Köztársaság fővárosa. 44. Ar-